

Utlåtande 2006:117 RVI (Dnr 336-1043/2006, 336-14/2006, 336-3184/2005)

Stadsdelsförnyelsen, årsrapport 2005

Stadsdelsförnyelsen, lägesrapport december 2005 - facknämnder och bolag

Stadsdelsförnyelsen, lägesrapport juni 2005 - Stadsdelsnämnder

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Årsrapport 2005 avseende Stadsdelsförnyelsen godkänns och överlämnas för kännedom till berörda nämnder och styrelser, *bilaga 2*.
2. Lägesrapport december 2005 avseende facknämnders och bolags arbete inom ramen för Stadsdelsförnyelsen godkänns och överlämnas för kännedom till berörda nämnder och styrelser, *bilaga 3*.
3. Lägesrapport juni 2005 avseende stadsdelsnämndernas arbete inom ramen för Stadsdelsförnyelsen godkänns och överlämnas för kännedom till berörda nämnder och styrelser, *bilaga 4*.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande

Stadsledningskontoret ges i uppdrag att återkomma med förslag om hur det långsiktigt syftande utvecklingsarbetet som har inletts med Stadsdelsförnyelsen kan fortsätta och vidareutvecklas efter 2006.

Föredragande borgarrådet Teres Lindberg anför följande.

Bakgrund

Satsningen på Stadsdelsförnyelse omfattar totalt 600 mnkr och pågår i nio stadsdelsnämndsområden i Stockholms ytterstad under åren 2003-2006. För att åstadkomma ett sammanhållet lokalt utvecklingsarbete, något som gagnar inte bara berörda stadsdelsnämndsområden utan staden som helhet, har även ett antal facknämnder och kommunala bolag kommunfullmäktiges uppdrag att medverka i satsningen. Det övergripande syftet är att med gemensamma krafter stimulera utvecklingen i ytterstaden för att bidra till rättvisa uppväxtvillkor och en gynnsam ekonomisk utveckling i alla delar av staden. Medborgarinflytande och samverkan är de två hörnstenarna i Stadsdelsförnyelsen.

I enlighet med riktlinjerna för Stadsdelsförnyelsen lämnas årliga rapporter till kommunfullmäktige. Föreliggande årsrapport och lägesrapporter har utarbetats av stadsledningskontoret.

Mina synpunkter

Årsrapporten för 2005, liksom de två delrapporterna för Stadsdelsförnyelsen, visar att Stadsdelsförnyelsen engagerar många människor, såväl tjänstemän, politiker som medborgare. Många insatser är i full gång, några har redan avslutats och sammantaget har Stadsdelsförnyelsen lett till mer än 500 åtgärder i nio av stadsdelar.

Det är viktigt att vi hittar ett långsiktigt arbetssätt när det gäller utvecklingsarbete i ytterstaden. Just nu genomförs dialogsamtal i de stadsdelar som haft stadsdelsförnyelse för att kunna dra slutsatser av de olika erfarenheter som finns. Därtill så tillsätter vi också en bolagsspecifik utredning för vart och ett av bostadsbolagen för att se över hur de allmännyttiga bolagen ska kunna vara med och bidra till en långsiktig positiv social och ekonomisk utveckling i hela staden. Detta i syfte att hitta en fortsättning för stadsdelsförnyelsen som kan fungera långsiktigt över tid.

Jag föreslår att föreliggande årsrapport 2005 samt delrapporter avseende Stadsdelsförnyelsen godkänns.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Kristina Axén Olin, Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Lotta Edholm* (fp) enligt följande.

Tanken bakom stadsdelsförnyelsen är att öka integration och delaktighet i staden. Det är en lovvärd tanke, men för att åstadkomma detta krävs grundläggande förändringar i staden som ger alla medborgare makt över sitt eget liv. Det handlar om möjligheten att äga sin egen bostad, jobb i stället för ett passiviserande bidragsberoende och ökad valfrihet i skola och omsorg.

Tyvärr har stadsdelsförnyelsen istället varit inriktat på en mängd kortsiktiga lösningar i projektförform som varken gett en långsiktig förändring eller en varaktig förbättring. Alldeles för mycket pengar har dessutom försvunnit till byråkrati och administrationen av dessa projekt.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Årsrapport 2005 avseende Stadsdelsförnyelsen godkänns och överlämnas för kännedom till berörda nämnder och styrelser, *bilaga 2*.
2. Lägesrapport december 2005 avseende facknämnders och bolags arbete inom ramen för Stadsdelsförnyelsen godkänns och överlämnas för kännedom till berörda nämnder och styrelser, *bilaga 3*.
3. Lägesrapport juni 2005 avseende stadsdelsnämndernas arbete inom ramen för Stadsdelsförnyelsen godkänns och överlämnas för kännedom till berörda nämnder och styrelser, *bilaga 4*.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande

Stadsledningskontoret ges i uppdrag att återkomma med förslag om hur det långsiktigt syftande utvecklingsarbetet som har inletts med Stadsdelsförnyelsen kan fortsätta och vidareutvecklas efter 2006.

Stockholm den 10 maj 2006

På kommunstyrelsens vägnar:
KRISTINA AXÉN OLIN

Teres Lindberg

Anette Otteborn

Särskilt uttalande gjordes av *Kristina Axén Olin, Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Christopher Ödmann* (mp) enligt följande.

Segregationen i Stockholm är ett av stadens största problem, även om det finns positiva tecken på att segregationen minskat i början av 2000-talet.

Vi strävar efter en i grunden blandad stad där olika områden har sina kännetecken men där en mångfald av invånare finns överallt. I dag finns de mest homogena stadsdelarna i innerstaden, samtidigt som Stadsdelsförnyelsens satsningar riktas till några av ytterstadsområdena. Det är vår uppfattning att hela staden behöver förändras, kanske särskilt innerstadsbornas bild av förortererna.

För att grundläggande förändringar ska bli möjliga driver vi ett antidiskrimineringsarbete på flera nivåer. Att komma bort från diskriminering är enligt vår mening den främsta nyckeln till integration. För att förverkliga integrationsmålet ”lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter” behöver vi rikta blicken även mot stadshuset och riksdagen, mot dem som har makten att diskriminera, men också makten att motverka diskriminering. Likaså är det viktigt att öka deltagandet i alla delar av staden. Agenda 21 är ett sådant sätt att arbeta.

För vissa områden där inkomstlägena och förvärvsfrekvensen genomgående är väldigt låga måste riktade insatser göras. Detta måste, som påpekas i årsrapporten, vara ett långsiktigt arbete. Deltagandet underifrån är en absolut förutsättning för att insatser för dessa områden ska vara lyckade.

ÄRENDET

Satsningen på Stadsdelsförnyelse omfattar totalt 600 mnkr och pågår i nio stadsdelsnämndsområden i Stockholms ytterstad under åren 2003-2006. För att åstadkomma ett sammanhållet lokalt utvecklingsarbete, något som gagnar inte bara berörda stadsdelsnämndsområden utan staden som helhet, har även ett antal facknämnder och kommunala bolag kommunfullmäktiges uppdrag att medverka i satsningen. Det övergripande syftet är att med gemensamma krafter stimulera utvecklingen i ytterstaden för att bidra till rättvisa uppväxtvillkor och en gynnsam ekonomisk utveckling i alla delar av staden. Medborgarinflytande och samverkan är de två hörnstenarna i Stadsdelsförnyelsen.

I enlighet med riktlinjerna för Stadsdelsförnyelsen lämnas årliga rapporter till kommunfullmäktige. Föreliggande årsrapport och lägesrapporter har utarbetats av stadsledningskontoret.

Både årsrapporten och de båda lägesrapporterna har behandlats av kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning.

Stadsdelsförnyelsen, årsrapport 2005

Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning beslöt vid sitt sammanträde den 28 mars 2006 att föreslå kommunstyrelsen besluta följande.

1. Kommunstyrelsen överlämnar årsrapport 2005 avseende Stadsdelsförnyelsen till kommunfullmäktige och föreslår kommunfullmäktige att godkänna rapporten och överlämna den för kännedom till berörda nämnder och styrelser.
2. Kommunstyrelsen beslutar för egen del att ge stadsledningskontoret i uppdrag att återkomma med förslag om hur det långsiktigt syftande utvecklingsarbetet som har inletts med Stadsdelsförnyelsen kan fortsätta och vidareutvecklas efter 2006.

Särskilt uttalande gjordes av *Christina Elffors Sjödin* (m), *Fredrik Malm* (fp) och *Juan Fonseca* (kd), *bilaga 1*.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 3 mars 2006 är i huvudsak av följande lydelse.

Sammanfattning

Stadsdelsförnyelsen har under 2005 kommit in i ett mycket intensivt skede. Tusentals människor är engagerade i lokala utvecklingsprocesser. Hundratals konkreta insatser planeras och genomförs av uppskattningsvis tvåhundra arbetsgrupper. Fram till årets slut har sammanlagt omkring femhundra åtgärder påbörjats, varav somliga fortsätter under 2006 och andra redan har avslutats. Vanligt förekommande kategorier är Barn och ungdom (både fritid och skola), Trygghet och trivsel, Kultur och fritid, Delaktighet samt Sysselsättning.

Stadsdelsförnyelsen erbjuder goda möjligheter för medborgare att engagera sig i arbetet på det lokala planet. Stadsdelsnämnderna bedöms också ha lyckats mycket väl när det gäller att etablera nära kontakter och samverka mellan Stadsdelsförnyelsearbetet och de egna förvaltningarnas ordinarie verksamheter.

Vad gäller fackförvaltningar och bolag deltar de på ett mycket engagerat sätt när de inbjuds att samarbeta kring konkreta insatser. Däremot har de hittills, med något enstaka undantag, inte medverkat i de mer långsiktiga lokala processer där gemensamma visioner och handlingsplaner tas fram för att ange inriktningen för de insatser som sedan genomförs. I detta viktiga arbete hade de erfarenheter och den expertis som finns hos fackförvaltningar och bolag kunnat utgöra ett mycket värdefullt underlag. Dessutom hade deras medverkan kunnat leda till ett effektivare utnyttjande av stadens resurser och ett undvikande av onödigt dubbelarbete. Eventuella målkonflikter hade kunnat upptäckas och minimeras på ett tidigt stadium.

Sammanfattningsvis kan stadsledningskontoret konstatera att det händer fantastiskt mycket inom ramen för Stadsdelsförnyelsen men att staden alltjämt är långt från att åstadkomma ett sammanhållet och långsiktigt syftande utvecklingsarbete där alla ansvariga instanser bidrar med sina resurser och sin expertis, med utgångspunkt från gemensamt formulerade planer och ömsesidiga åtaganden.

Att det tar tid att åstadkomma dessa viktiga utvecklingsprocesser är inte oväntat utan tvärtom en grundläggande erfarenhet från tidigare storstadspolitiska satsningar, både i Sverige och andra delar av Europa. Därför är uthållighet och långsiktighet viktiga framgångsfaktorer. Stadsledningskontoret ser det som ytterst angeläget att den nuvarande inriktningen på det lokala utvecklingsarbetet bibehålls över en längre tidsperiod och att detta fastställs av kommunfullmäktige. Det är också mycket viktigt att de processer som har inletts på ett i huvudsak mycket bra sätt inom ramen för Stadsdelsförnyelsen kan fortsätta och vidareutvecklas när satsningen avslutas i december 2006.

Ärendets beredning

Detta ärende har utarbetats av utbildning och arbetsmarknadsenheten inom stadsledningskontorets välfärd och utbildningsavdelning.

Bakgrund

Stadsdelsförnyelsen är kommunfullmäktiges särskilda satsning för att inleda sammanhållna och långsiktigt syftande lokala utvecklingsprocesser i nio stadsdelsnämndsom-

råden i Stockholms ytterstad under åren 2003-2006. Satsningen omfattar inte bara de berörda stadsdelsnämnderna utan även de flesta facknämnder och en rad kommunala bolag, detta för att åstadkomma ett mer strukturerat samarbete mellan alla de kommunala sektorer och nivåer som har ett ansvar att bidra till rättvisa uppväxtvillkor och ekonomisk utveckling i hela staden.

Samverkan är ett av två centrala begrepp i Stadsdelsförnyelsen och i de riktlinjer för satsningen som kommunfullmäktige har fastställt. Delaktighet är det andra – medborgares möjlighet att på allvar delta i lokala utvecklings- och beslutsprocesser.

För att undvika stigmatiserande problemfokusering har fullmäktige slagit fast att satsningen utgår från berörda områdets tillgångar och utvecklingsmöjligheter istället för att peka ut brister och problem. Det lokala utvecklingsarbetet ska baseras på gemensamt formulerade visioner om hur man önskar att närsamhället ska utvecklas på lite längre sikt och på de handlingsplaner som upprättas för att visionen ska kunna förverkligas.

Stadsledningskontorets förslag

Stadsledningskontoret föreslås få i uppdrag att återkomma med förslag om hur det långsiktigt syftande utvecklingsarbete som har inletts med Stadsdelsförnyelsen kan fortsätta och vidareutvecklas efter 2006.

Stadsledningskontoret föreslår därutöver att kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning föreslår kommunstyrelsen att överlämnar årsrapport 2005 avseende Stadsdelsförnyelsen till kommunfullmäktige samt föreslå kommunfullmäktige att godkänna rapporten och överlämna den för kännedom till berörda nämnder och styrelser.

Stadsdelsförnyelsen, lägesrapport december 2005-facknämnder och bolag

Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning beslöt vid sitt sammanträde den 31 januari 2006 att

1. föreslå kommunstyrelsen att stadsledningskontoret ges i uppdrag att återkomma med förslag om hur det långsiktigt syftande utvecklingsarbete som har inletts med Stadsdelsförnyelsen kan fortsätta och vidareutvecklas efter 2006
2. för sin del godkänna lägesrapport 2005 avseende Stadsdelsförnyelsen och överlämna den till kommunstyrelsen samt föreslå kommunstyrelsen att godkänna rapporten och överlämna den för kännedom till berörda nämnder och styrelser.

Reservation anfördes av *Kristina Alvendal (m)*, *Fredrik Malm (fp)* och *Juan Fonseca (kd)*, bilaga 1.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 13 januari 2006 är i huvudsak av följande lydelse.

Sammanfattning

Satsningen på Stadsdelsförnyelse omfattar totalt 600 mnkr och pågår i nio stadsdelsnämndsområden i Stockholms ytterstad under åren 2003-2006. För att åstadkomma ett sammanhållet lokalt utvecklingsarbete, till gagn både för berörda stadsdelsnämndsområden och för staden som helhet, har även ett antal facknämnder och kommunala bolag givits i uppdrag att medverka. Det övergripande syftet är att åstadkomma rättvisa uppväxtvillkor och en gynnsam ekonomisk utveckling i alla delar av staden. Medborgarinflytande och samverkan är de två hörnstenarna i satsningen.

Denna lägesrapport fokuserar på hur facknämnder och styrelser hittills har genomfört sitt uppdrag att delta i satsningen, med utgångspunkt från kommunfullmäktiges riktlinjer. En tidigare rapport (juni 2005; dnr 336-3184/2005) redovisade det arbete som stadsdelsförvaltningarna ansvarar för.

Stadsledningskontoret kan konstatera att det finns ett starkt engagemang hos fackförvaltningar och bolag när det gäller att inom sina ordinarie verksamheter verka för satsningens övergripande mål, som sammanfaller med stadens integrationspolitiska mål. Detta innebär att man i huvudsak deltar på ett mycket engagerat sätt när stadsdelsförvaltningarna inbjuder till samarbete kring konkreta idéer som har framförts lokalt och som berör fackförvaltningars eller bolags verksamheter. Däremot tar man endast undantagsvis fram egna förslag till åtgärder för att resonera vidare med berörda stadsdelsförvaltningar om dem.

Bostadsbolagen och CentrumKompaniet, som ansvarar för hälften av finansieringen av satsningen, genomför dock ett stort antal insatser, både på eget initiativ och efter förslag från boende och andra lokala aktörer. Dessa bolag har även utvecklat sitt samarbete med stadsdelsförvaltningarna på ett mycket positivt sätt.

Endast ett fåtal förvaltningar och bolag har formulerat egna konkreta mål för sin medverkan i Stadsdelsförnyelsen. Mycket sällan har man deltagit i de processer där lokala framtidsvisioner och handlingsplaner har utformats, trots att samtliga fackförvaltningar och bolag skulle ha kunnat bidra med ett mycket brett bakgrundsmaterial och trots att de egna verksamheterna ofta har stor betydelse för den fortsatta utvecklingen runtom i ytterstaden.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det händer mycket i form av konkreta insatser men att staden alltfjänt är långt från att åstadkomma det sammanhållna och långsiktigt hållbara utvecklingsarbete i eftersatta ytterstadsområden som är det grundläggande syftet med satsningen på Stadsdelsförnyelse.

Ärendets beredning

Detta ärende har utarbetats av utbildning och arbetsmarknadsenheten inom stadsledningskontorets välfärd och utbildningsavdelning.

Bakgrund

Satsningen på Stadsdelsförnyelse omfattar totalt 600 mnkr och pågår i nio stadsdelsnämndsområden i Stockholms ytterstad under åren 2003-2006. För att åstadkomma ett sammanhållet lokalt utvecklingsarbete, något som gagnar inte bara berörda stadsdelsnämndsområden utan staden som helhet, har även ett antal facknämnder och kommunala bolag kommunfullmäktiges uppdrag att medverka i Stadsdelsförnyelsen. Det övergripande syftet är att med gemensamma krafter stimulera utvecklingen i ytterstaden för att åstadkomma rättvisa uppväxtvillkor och en gynnsam ekonomisk utveckling i alla delar av staden. Syftet sammanfaller således med stadens övergripande integrationspolitiska mål.

Det lokala utvecklingsarbetet ska baseras på gemensamt formulerade visioner om hur man anser att närsamhället bör utvecklas på lite längre sikt och på de handlingsplaner som upprättas för att visionen ska kunna förverkligas. I arbetet att ta fram dessa visioner och handlingsplaner ska berörda aktörer både på lokal och central nivå involveras.

Medborgarinflytande och samverkan är de två hörnstenarna i riktlinjerna för arbetet med Stadsdelsförnyelse.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Stadsledningskontoret kan konstatera att det överlag finns ett starkt engagemang hos medverkande fackförvaltningar och bolag när det gäller att medverka i Stadsdelsförnyelsen. Det händer mycket i form av konkreta insatser. Samarbetet med den lokala nivån har i det avseendet utvecklats på ett mycket positivt sätt.

Däremot har endast ett fåtal fackförvaltningar och bolag formulerat egna konkreta mål för sin medverkan i Stadsdelsförnyelsen. Mycket sällan har man deltagit i de processer där lokala framtidsvisioner och handlingsplaner har utformats, trots att man skulle ha kunnat bidra med ett mycket brett bakgrundsmaterial och trots att de egna verksamheterna ofta har stor betydelse för den fortsatta utvecklingen runtom i ytterstaden.

Större tyngd behöver därför läggas på den aspekt av satsningen som handlar om att bredda ansvaret för och deltagandet i det nödvändiga *sammanhållna* utvecklingsarbetet i Stockholms ytterstad. För att i någon mån åstadkomma detta har kommunfullmäktige i budget 2006 givit medverkande facknämnder och styrelser i uppdrag att förstärka sin medverkan i de lokala utvecklingsprocesserna.

Den samlade erfarenheten från tidigare urbanpolitiska satsningar (i Sverige liksom i andra länder) visar att det krävs uthållighet och långsiktighet avseende såväl politiska åtaganden som ekonomiska förutsättningar för att åstadkomma ett sammanhållet lokalt utvecklingsarbete. Stadsledningskontoret ser det som ytterst angeläget att den nuvarande inriktningen på stadens storstadspolitiska utvecklingsarbete bibehålls över en längre tidsperiod och att denna inriktning fastställs av kommunfullmäktige.

Stadsledningskontoret föreslås därför ges i uppdrag att återkomma med förslag om hur det långsiktigt syftande utvecklingsarbete som har inletts med Stadsdelsförnyelsen kan fortsätta och vidareutvecklas efter 2006. En tydlig koppling bör i sammanhanget

göras till det uppdrag som de tre kommunala bostadsbolagen har att se över sin möjligheter att ta ett utökat ansvar för social och ekonomisk utveckling i vissa eftersatta delar av ytterstaden.

Ett allmänt intryck är att både fackförvaltningar och bolag avsevärt kan förstärka informationen om sin medverkan i Stadsdelsförnyelsen. I dagsläget sprids i princip ingen information alls om detta, vare sig via hemsidor eller andra kanaler.

Stadsledningskontoret föreslår avslutningsvis att kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning för sin del godkänner lägesrapport 2005 avseende Stadsdelsförnyelsen och överlämnar den till kommunstyrelsen samt att beredningen föreslår kommunstyrelsen att godkänna rapporten och överlämna den för kännedom till berörda nämnder och styrelser.

Stadsdelsförnyelsen, lägesrapport juni 2005-Stadsdelsnämnder

Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning beslöt vid sitt sammanträde den 25 oktober 2005 att

1. föreslå kommunstyrelsen att ge stadsledningskontoret i uppdrag att samla förvaltningar och bolag som medverkar i Stadsdelsförnyelsen till ett organiserat utbyte av information och erfarenheter i syfte att vidareutveckla stadens insatser på området
2. föreslå kommunstyrelsen ge stadsledningskontoret i uppdrag att arrangera en hearing där företrädare för de politiska partierna, forskare, medborgare och andra får möjlighet att ge sin syn på ett fortsatt lokalt utvecklingsarbete efter nuvarande period med Stadsdelsförnyelsen
3. för sin del godkänna lägesrapport 2005 avseende Stadsdelsförnyelsen och överlämna rapporten till kommunstyrelsen samt för kännedom till berörda nämnder och styrelser.

Reservation anfördes av *Kristina Alvendal* (m) och *Fredrik Malm* (fp), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av *Juan Fonseca* (kd) med instämmande av *Kristina Alvendal* (m) och *Fredrik Malm* (fp) i del av uttalandet, *bilaga 1*.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 15 augusti 2005 är i huvudsak av följande lydelse.

Sammanfattning

Satsningen på Stadsdelsförnyelse pågår under åren 2003-2006. Medborgarengagemang och samverkan är två centrala begrepp i de riktlinjer som kommunfullmäktige

har fastställt. Stadsdelsförnyelsen handlar dels om medborgarnas möjlighet att på allvar delta i lokala utvecklingsprocesser, dels om den kommunala organisationens förmåga att i detta utvecklingsarbete åstadkomma reell samverkan mellan olika verksamhetsområden och olika kommunala nivåer.

Föreliggande lägesrapport fokuserar på det arbete som stadsdelsnämnderna och deras förvaltningar ansvarar för. Den visar att ett mycket stort antal medborgare, tjänstemän, förtroendevalda och andra lokala aktörer är engagerade i det arbete som pågår på bred front. För närvarande finns mer än 150 arbetsgrupper runtom i stadsdelarna, drygt 250 insatser har påbörjats (varav några redan har avslutats) och omkring 70 procent av de medel som står till stadsdelsnämndernas förfogande har hittills in-tecknats. Ansvariga förvaltningar rapporterar att samtliga medel kommer att förbrukas.

Rapporten visar också på stor variationsrikedom när det t ex gäller hur nämnder och förvaltningar har valt att organisera arbetet, vilka metoder man använder för att involvera fler boende och lokala aktörer samt hur man skapar samverkan mellan sina ordinarie verksamheter och det särskilda utvecklingsarbetet.

Ungdomar lyfts fram av i princip alla nämnder som en högt prioriterad målgrupp. Många satsar mycket aktivt för att nå och involvera fler ungdomar, t ex genom uppsökande team, via särskilda aktiviteter på skolor och fritidsgårdar och genom att anställa särskilda projektledare med ansvar att bredda och fördjupa stadsdelens insatser för ungdomar. De flesta förvaltningar rapporterar att man nu har grupper av ungdomar som är starkt engagerade i arbetet att förverkliga egna förslag som berikar den lokala boende- och livsmiljön ur ett tydligt ungdomsperspektiv.

Stadsdelsförvaltningarnas generella uppfattning är att medverkande kommunala bolag och fackförvaltningar deltar i mycket olika omfattning i det lokala utvecklingsarbetet och att reell samverkan oftast kommer till stånd först när det rör sig om konkreta insatser.

Ärendets beredning

Detta ärende har utarbetats av utbildnings- och arbetsmarknadsenheten inom stadsledningskontorets välfärds- och utbildningsavdelning.

Bakgrund

Satsningen på Stadsdelsförnyelse pågår i nio av Stockholms stadsdelsnämndsområden under åren 2003-2006. Medverkar gör även de flesta facknämnder och en rad kommunala bolag. Det övergripande syftet är att med gemensamma krafter stimulera utvecklingsarbetet i ytterstaden för att åstadkomma rättvisa uppväxtvillkor och en gynnsam ekonomisk utveckling i alla delar av staden. Syftet sammanfaller således med stadens övergripande integrationspolitiska mål.

För att undvika stigmatiserande problemfokusering har fullmäktige slagit fast att satsningen utgår från berörda områdets tillgångar och utvecklingsmöjligheter istället för att peka ut brister och problem. Det lokala utvecklingsarbetet ska baseras på gemensamt formulerade visioner om hur man önskar att närsamhället ska utvecklas på

lite längre sikt och på de handlingsplaner som upprättas för att visionen ska kunna förverkligas.

Medborgarinflytande och samverkan är de två hörnstenarna i riktlinjerna för arbetet med Stadsdelsförnyelse.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Stadsdelsförnyelsen har möjliggjort en stor mängd aktiviteter och har även bidragit till ett starkt fokus på lokalt utvecklingsarbete och medborgardelaktighet i de medverkande stadsdelarna. Samtliga stadsdelsförvaltningar bedöms ha varit mycket framgångsrika när det gäller att länka insatserna inom Stadsdelsförnyelsen till det ordinarie arbetet, bl a genom att samla ansvaret för satsningen hos förvaltningsledningen och genom att låta berörda verksamheter ansvara för de insatser som genomförs.

Förvaltningarna bedöms i allmänhet ha lyckats mycket väl det gäller att fokusera på och nå unga medborgare. En stor del av den totala mängden insatser riktar sig till barn och ungdomar och i flera stadsdelar har förvaltningarna utvecklat ett mycket gott samarbete med grupper av aktiva ungdomar kring konkreta insatser. Man lägger också stor tonvikt vid att efterlysa ungas synpunkter och idéer, både avseende specifika åtgärder och mer allmänt när det gäller möjlighet till inflytande och delaktighet.

Stadsdelsnämnderna har hittills i varierande utsträckning lyckats åstadkomma ett långtids- och helhetsperspektiv av de lokala framtidsvisionerna och handlingsplanerna. Visionerna har mycket olika karaktär och är i olika stor utsträckning förankrade i lokalsamhället. De insatser som genomförs är också mer eller mindre väl förankrade i visioner och handlingsplaner. Det kan konstateras att detta sätt att bedriva ett metodiskt och långsiktigt syftande lokalt utvecklingsarbete tar tid att etablera. Kunskapen om den processinriktade arbetsmetoden kan behöva fördjupas genom flera centralt initierade utbildnings- och informationstillfällen.

I de flesta fall tycks det vara svårt att kombinera ett genomtänkt och konsekvent genomfört helhetsperspektiv med en hög grad av medborgarengagemang. Med ett starkt fokus på medborgares möjlighet att föreslå och utveckla insatser och även ha ett reellt inflytande över vilka insatser som ska genomföras förefaller det svårt att också hålla fast vid en ”röd tråd”, dvs en sammanhängande idé om hur lokalsamhället ska utvecklas på lång sikt och en genomtänkt strategi för visionens förverkligande. Någon enstaka stadsdelsnämnd lyckas förena dessa två aspekter, andra väljer att låta den ena dominera över den andra. En mycket viktig del av erfarenhetsutbytet inom ramen för Stadsdelsförnyelsen bör handla om att hitta framgångsrika vägar att förena de två aspekterna.

Stadsdelarnas hemsidor och andra traditionella informationskanaler används flitigt för att informera om det pågående arbetet. Ett allmänt intryck är dock att kommunikationsarbetet kan förstärkas ytterligare avseende nya sätt att involvera ännu fler medborgare och andra lokala aktörer samt att marknadsföra resultatet av den stora mängd insatser som pågår eller redan har avslutats. Allmän kännedom om såväl själva utvecklingsprocessen som om ett antal konkreta, framgångsrika insatser kan bidra till att

skapa en känsla av samhörighet och tilltro till det egna närsamhällets möjlighet att utvecklas i positiv riktning.

Större tyngd behöver läggas på den aspekt av satsningen som handlar om att bredda ansvaret för det nödvändiga utvecklingsarbetet i Stockholms ytterstad. Intrycket är att stadsdelsnämnderna fortfarande i alltför stor utsträckning får bära det huvudsakliga ansvaret, trots att de har liten möjlighet att påverka de avgörande strukturella frågorna.

Det långsiktiga utvecklingsarbete som sker lokalt inom ramen för Stadsdelsförnyelsen är i många avseenden mycket intressant. Det är därför angeläget att hittills gjorda erfarenheter och de metoder som har utarbetats utnyttjas i syfte att förstärka stadens fortsatta insatser inom detta område, både lokalt och centralt. Stadsledningskontoret har därför för avsikt att på lämpligt sätt, förslagsvis genom en mäsas, samla medverkande nämnder och kommunala bolag till ett organiserat erfarenhetsutbyte.

En avgörande slutsats från tidigare exempel på lokalt utvecklingsarbete är behovet av långsiktighet och uthållighet, både när det gäller politiska åtaganden och ekonomiska förutsättningar. Stadsledningskontoret föreslår därför att ovan nämnda erfarenhetsutbyte kombineras med en hearing där företrädare för de olika partierna, forskare, medborgare och andra lokalt involverade aktörer får möjlighet att diskutera och ge sin syn på förutsättningarna för ett fortsatt lokalt utvecklingsarbete efter nuvarande period med Stadsdelsförnyelsen.

Stadsledningskontoret föreslår avslutningsvis att kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning för sin del godkänner lägesrapport 2005 avseende Stadsdelsförnyelsen och överlämnar rapporten till kommunstyrelsen samt för kännedom till berörda nämnder och styrelser.

RESERVATIONER M.M.

Arbetsmarknads- och integrationsberedningens sammanträde den 28 mars 2006

Det särskilda uttalandet av Christina Elffors Sjödin (m), Fredrik Malm (fp) och Juan Fonseca (kd) har följande lydelse.

Stadsdelsförnyelsen fokuserar på allt utom det mest väsentliga, arbete och bostad. Det är huvudproblemen i de nio utvalda stadsdelarna. Generellt kan man också konstatera att det handlar om mycket begränsade ekonomiska insatser i varje stadsdel. Med högst en heltidstjänst per stadsdel kan det omöjligt hända speciellt mycket. Av ambitionen att skapa ungdomsgårdar har det blivit intet. I hela staden har det endast skapats tre samlingsplatser för ungdomar. Sanningen är att hela projektet stadsdelsförnyelsen är ett slag i luften och därmed ett misslyckande.

Arbetsmarknads- och integrationsberedningens sammanträde den 31 januari 2006

Reservationen av Kristina Alvendal (m), Fredrik Malm (fp) och Juan Fonseca (kd) har följande lydelse.

att bifalla stadsledningskontorets lägesrapport, samt
att därutöver anföra följande

Lägesrapporten för stadsdelsförnyelsen december 2005 beskriver ett fullständigt misslyckande. Under perioden 2003-2006 har sammanlagt 600 miljoner kronor satsats utan att givna målsättningar har uppnåtts.

Grundproblemet är att Stadsdelsförnyelsen fokuserar på allt utom det mest väsentliga, arbete och bostad. Och stadsledningskontoret konstaterar i sin lägesrapport att "staden alltjämt är långt ifrån att åstadkomma det sammanhållna och långsiktigt hållbara utvecklingsarbete i eftersatta ytterstadsområden som är det grundläggande syftet med satsningen på Stadsdelsförnyelsen". Tydligare kan det inte sägas. Stadsdelsförnyelsen och dess föregångare har under många år varit ett överpolitiserat projekt drivet av den socialdemokratiska regeringen med stöd av lokala företrädare med syftet att framställa socialdemokraterna som alla goda gåvors givare. Som vanligt handlar det om skattepengar som slösas bort på en lång rad meningslösa projekt.

Det som verkligen skulle bryta segregationen har hittills stoppats effektivt av socialdemokraterna. Främst handlar det om att ge människor i utsatta områden möjlighet att ta ansvar för sitt eget boende genom att ombilda de kommunala lägenheterna till

bostadsrätter och att skapa en fungerande arbetsmarknad. Av dogmatiska orsaker har socialdemokraterna stoppat alla möjligheter för hyresgästerna att ombilda till bostadsrätter och arbetslösheten har ökat med 25 procent under mandatperioden. Den ökande arbetslösheten har främst drabbat de områden som ingår i Stadsdelsförnyelsen.

Arbetsmarknads- och integrationsberedningens sammanträde den 25 oktober 2005

Reservationen av Kristina Alvendal (m) och Fredrik Malm (fp) har följande lydelse.

att bifalla stadsledningskontorets lägesrapport, samt
att därutöver anföra följande

Stadsdelsförnyelsen fokuserar på allt utom det mest väsentliga, arbete och bostad. Det är huvudproblemen i de nio utvalda stadsdelarna. Generellt kan man också konstatera att det handlar om mycket begränsade ekonomiska insatser i varje stadsdel. Med högst en heltidstjänst per stadsdel kan det omöjligt hända speciellt mycket. Av ambitionen att skapa ungdomsgårdar har det blivit intet. I hela staden har det endast skapats tre samlingsplatser för ungdomar. Sanningen är att hela projektet stadsdelsförnyelsen är en slag i luften och därmed ett misslyckande.

Det särskilda uttalandet av Juan Fonseca (kd) har följande lydelse.

Stadsdelsförnyelsen pågår under åren 2003 – 2006. Medborgarengagemang och samverkan skall vara det centrala för stadsdelsförnyelsen. Projektet handlar alltså om ”medborgarnas möjlighet att på allvar delta i lokala utvecklingsprocesser, dels om den kommunala organisationens förmåga att i detta utvecklingsarbete åstadkomma reell samverkan mellan olika verksamhetsområden och olika kommunala nivåer”.

Den lägesrapport juni 2005 som föreligger för behandling av arbetsmarknads- och integrationsberedning den 25 oktober ger följande inblick:

I samtliga stadsdelsnämnder och förvaltningar som är involverade i stadsdelsförnyelse är det en styrgrupp bestående i huvudsak av dem som redan besitter makt dvs. förtroendevalda, stadsdelsdirektören, avdelningschefer, socialtjänsten m.fl. som filtrerar och beslutar om alla projekt som dels kan tas upp av stadsdelsnämnderna och dels kan beslutas av styrgrupperna. Medborgarna har i huvudsak via föreningar hänvisas till arbetsgrupper som inte besitter makt.

Medborgarnas inflyttande över stadsdelsförnyelse är mycket minimal. Alla förslag som medborgarna presenterar filtreras via styrgruppen. Det kan inte vara meningen att driva projekt som syftar till att förbättra utsatta förorter där de utsatta är objekt och inte subjekt i de beslut som fattas. Medborgarna reduceras till åskådare som då och då kallas till ”öppna möten” där man ”inhämtar” deras ”synpunkter”.

Skall man bryta segregationen och få ett verklig demokratisk engagemang från medborgarna i utsatt områden måste de utsatta utforma och bestämma över de beslut som berör de själva. Stadsdelsförnyelsen riskerar att vara en av de många tillfälliga projekt som under årets lopp har inbillat medborgarna i utsatta förorter att deras levnadsvillkor kan komma att förändras.

Förtroende för samhället och dess ambitioner att verkligen göra något åt segregationen kan fördjupas.

Det särskilda uttalandet av Kristina Alvendal (m) och Fredrik Malm (fp) har följande lydelse.

Den lägesrapport juni 2005 som föreligger för behandling av arbetsmarknads- och integrationsberedning den 25 oktober ger följande inblick:

I samtliga stadsdelsnämnder och förvaltningar som är involverade i stadsdelsförnyelse är det en styrgrupp bestående i huvudsak av dem som redan besitter makt dvs. förtroendevalda, stadsdelsdirektören, avdelningschefer, socialtjänsten m.fl. som filtrerar och beslutar om alla projekt som dels kan tas upp av stadsdelsnämnderna och dels kan beslutas av styrgrupperna. Medborgarna har i huvudsak via föreningar hänvisas till arbetsgrupper som inte besitter makt.

Medborgarnas inflyttande över stadsdelsförnyelse är mycket minimal. Alla förslag som medborgarna presenterar filtreras via styrgruppen. Det kan inte vara meningen att driva projekt som syftar till att förbättra utsatta förorter där de utsatta är objekt och inte subjekt i de beslut som fattas. Medborgarna reduceras till åskådare som då och då kallas till "öppna möten" där man "inhämtar" deras "synpunkter".

Skall man bryta segregationen och få ett verklig demokratisk engagemang från medborgarna i utsatt områden måste de utsatta utforma och bestämma över de beslut som berör de själva. Stadsdelsförnyelsen riskerar att vara en av de många tillfälliga projekt som under årets lopp har inbillat medborgarna i utsatta förorter att deras levnadsvillkor kan komma att förändras.

Förtroende för samhället och dess ambitioner att verkligen göra något åt segregationen kan fördjupas.

Stadsdelsförnyelsen, årsrapport 2005

Inledning

Årsrapporten baseras på deltagande nämnders och bolags verksamhetsberättelser och årsrapporter för 2005 samt på de kontakter som stadsledningskontoret fortlöpande har med representanter för medverkande förvaltningar och bolag. Den utgår också från de två lägesrapporter som har sammanställts under 2005 och lämnats till kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning (dnr 336-3184/2005, 336-0014/2006).

Bakgrund

Stadsdelsförnyelsen är kommunfullmäktiges särskilda satsning under åren 2003-2006 för att inleda sammanhållna och långsiktigt syftande lokala utvecklingsprocesser i nio stadsdelsnämndsområden i Stockholms ytterstad. Satsningen omfattar inte bara de berörda stadsdelsnämnderna utan även de flesta facknämnder och en rad kommunala bolag, detta för att åstadkomma ett mer strukturerat samarbete mellan alla de kommunala sektorer och nivåer som har ett ansvar att bidra till rättvisa uppväxtvillkor och ekonomisk utveckling i hela staden.

Detta samarbete är ett av två centrala begrepp i Stadsdelsförnyelsen och i de riktlinjer för satsningen som kommunfullmäktige har fastställt. Delaktighet är det andra – medborgares möjlighet att på allvar delta i lokala utvecklings- och beslutsprocesser.

Utvecklingen under 2005

Delaktighet

Engagemanget i Stadsdelsförnyelsen är omfattande. Stadsledningskontoret gör bedömningen att tusentals enskilda medborgare, tjänstemän, förtroendevalda, representanter för föreningsliv och religiösa samfund, näringsidkare och andra aktörer är delaktiga i de framtidsverkstäder, öppna möten, temamöten, arbetsgrupper etc som driver de lokala utvecklingsprocesserna framåt. Som en stadsdelsnämnd skriver i sin verksamhetsberättelse 2005: "Förnyelsearbetet har brett ut sig och engagerat än fler människor. Stadsdelsförnyelsen har genom sitt arbetssätt förbättrat dialogen med och mellan medborgarna."

Stadsdelsförnyelsen har under 2005 kommit in i ett mycket intensivt skede där hundratalens konkreta insatser planeras och genomförs av uppskattningsvis tvåhundra arbetsgrupper. I de flesta stadsdelsnämndsområden är boende den drivande kraften i arbetsgrupperna. Fram till årets slut har sammanlagt omkring femhundra åtgärder påbörjats, varav somliga fortsätter under 2006 och andra redan har avslutats. Vanligt

förekommande kategorier är Barn och ungdom (avseende både fritid och skola), Trygghet och trivsel, Kultur och fritid, Delaktighet samt Sysselsättning.

Stadsdelsnämnderna har valt olika sätt att organisera arbetet, involvera medborgare, prioritera bland olika förslag osv. De flesta genomför regelbundna öppna möten där både generella utvecklingsfrågor och specifika förslag diskuteras. Öppna möten används för att presentera förslag och ta ställning till dem, däremot inte för att ställa olika förslag mot varandra. Prioriteringar görs istället antingen av förvaltningens styrgrupp eller direkt av nämnden. Somliga förvaltningar är själva mycket aktiva när det gäller att initiera åtgärder, andra avstår helt från den möjligheten (i ett par fall efter beslut från nämnden).

Mycket görs för att mobilisera fler boende och andra lokala aktörer, både via kommunens ordinarie verksamheter, befintliga nätverk, traditionella kanaler och nya kontaktformer. Enkätundersökningar genomförs, nya nätverk etableras och ges stöd.

Ungdomar lyfts fram av i princip alla nämnder som en högt prioriterad målgrupp. Under 2005 har arbetet att nå och involvera fler ungdomar fortsatt, exempelvis genom uppsökande team, ungdomspotter, aktiviteter på skolor och fritidsgårdar och genom att särskilda projektledare anställts med ansvar att bredda och fördjupa stadsdelens insatser för ungdomar. De flesta förvaltningar rapporterar att man nu har grupper av ungdomar som är starkt engagerade i arbetet att förverkliga egna förslag. Under året har detta engagemang resulterat i en rad konkreta ungdomssatser.

Samverkan

Stadsdelsnämnderna bedöms ha lyckats mycket väl när det gäller att etablera nära kontakter och samverkan mellan Stadsdelsförnyelsearbetet och de egna förvaltningarnas ordinarie verksamheter. Styrgrupper har inrättats där respektive stadsdelsdirektör samlar verksamhetscheferna för att följa och leda arbetet, resonera kring såväl långsiktiga utvecklingsbehov som konkreta förslag och göra kopplingar till ordinarie verksamheter. Insatser genomförs ofta i direkt anslutning till de berörda verksamheterna, inte som fristående ”projekt”.

Samarbetet med stadsdelsförvaltningarnas ordinarie verksamheter fungerar alltså bra. Även de medverkande fackförvaltningarna och bolagen deltar på ett mycket engagerat sätt när de inbjuds att samarbeta kring konkreta insatser. Ett fåtal initierar också egna samarbetsförslag. Däremot är det stadsdelsförvaltningarnas, och även stadsledningskontorets, generella uppfattning att fackförvaltningar och bolag deltar i mycket begränsad omfattning i de långsiktiga utvecklingsprocesserna. Detta har inte förändrats under 2005. Denna bild bekräftas till stora delar av fackförvaltningarna och bolagen själva, som menar att stadsdelsförvaltningarna har huvudansvaret när det gäller att initiera samverkan kring långsiktiga utvecklingsbehov.

Det är beklagligt att fackförvaltningar och bolag inte har varit mer engagerade i det viktiga arbetet att utarbeta framtidsvisioner och handlingsplaner. Där hade deras erfarenheter och expertis kunnat utgöra ett mycket värdefullt underlag. Dessutom hade allas medverkan i dessa processer kunnat leda till ett effektivare resursutnyttjande och

ett undvikande av onödigt dubbelarbete. Eventuella målkonflikter hade kunnat upptäckas och minimeras på ett tidigt stadium.

För att vidareutveckla samarbetet mellan olika kommunala sektorer och åstadkomma ett mer aktivt och strukturerat deltagande från facknämnders och bolags sida i det lokala utvecklingsarbetet ger kommunfullmäktige i budget 2006 facknämnder och styrelser i uppdrag att förstärka sin medverkan i de lokala utvecklingsprocesserna inom ramen för Stadsdelsförnyelsen.

Sammanfattningsvis kan stadsledningskontoret konstatera att det händer fantastiskt mycket inom ramen för Stadsdelsförnyelsen men att staden alltså är långt från att åstadkomma ett sammanhållet och långsiktigt syftande utvecklingsarbete där alla ansvariga instanser bidrar med sina resurser och sin expertis, med utgångspunkt från gemensamt formulerade planer och ömsesidiga åtaganden.

Att det tar tid att åstadkomma detta viktiga sammanhållna utvecklingsarbete är inte oväntat utan tvärtom en grundläggande erfarenhet från tidigare storstadspolitiska satsningar, både i Sverige och andra delar av Europa. Därför är uthållighet och långsiktighet viktiga framgångsfaktorer. Stadsledningskontoret ser det som ytterst angeläget att den nuvarande inriktningen på det lokala utvecklingsarbetet bibehålls över en längre tidsperiod och att detta fastställs av kommunfullmäktige. Det är också mycket viktigt att de processer som har inletts på ett övervägande bra sätt inom ramen för Stadsdelsförnyelsen kan fortsätta och vidareutvecklas efter 2006.

Övergripande ansvar och kommuncentralt stöd

Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning har det övergripande ansvaret för Stadsdelsförnyelsen. Stadsledningskontoret har under året sammanställt två lägesrapporter till beredningen. Den första fokuserar på det arbete och de lokala processer som genomförs av stadsdelsnämnderna, den andra på facknämndernas och bolagens medverkan.

Den centrala styrgruppen, bestående av representanter för samtliga medverkande nämnder och bolag, följer kontinuerligt de insatser som görs och det samarbete som sker. Gruppen leds av biträdande stadsdirektören och har samlats vid tre tillfällen under 2005.

Vid stadsledningskontorets välfärd och utbildningsavdelning finns en kommunövergripande samordnings- och stödfunktion med uppgift att fortlöpande hålla kontakt med utvecklingssamordnare och kontaktpersoner vid de medverkande förvaltningarna och bolagen. Stadsledningskontoret har under 2005 arrangerat regelbundna nätverksmöten för stadsdelsförvaltningarnas utvecklingssamordnare, men gör själv bedömningen att man inte i tillräcklig omfattning har involverat kontaktpersonerna vid fackförvaltningar och bolag i detta nätverk.

En rad andra åtgärder har dock vidtagits för att lyfta fram den grundläggande aspekten av Stadsdelsförnyelsen som handlar om att skapa ett reellt fungerande och jämbördigt samarbete mellan olika kommunala sektorer och nivåer:

- Seminarium på temat samverkan för samtliga utvecklingssamordnare och kontaktpersoner. Medverkade gjorde Nihad Bunar som bland annat har skrivit slutrapporten om Storstadsatsningen i Stockholm.
- Seminarium för utvecklingssamordnare och Agenda 21-samordnare för att lyfta fram den koppling mellan Stadsdelsförnyelsen och Agenda 21 som betonas i kommunfullmäktiges riktlinjer. Medverkade gjorde Helene Lahti Edmark som bland annat har lett regeringens kunskapsöversikt över utvärderingar av Storstadsatsningen. Seminariet genomfördes i samarbete med miljöförvaltningen.
- Tredagars utbildning för utvecklingssamordnare och kontaktpersoner. Utbildningen genomfördes av Verner Denvall, Tapio Salonen och Eva Broms från Framtidsverkstäder AB och omfattade såväl praktiska som teoretiska aspekter på temat samverkan i lokala utvecklingsprocesser. Omfattande dokumentation finns tillgänglig från utbildningen.
- Besök hos samtliga medverkande fackförvaltningar och bolag för att samtala om pågående arbete och föra resonemang om hittills gjorda erfarenheter, bland annat när det gäller samarbetet med stadsdelsförvaltningarna. Slutsatserna redovisas i den ena av årets två lägesrapporter.

Kommunikationsinsatser

Vissa stadsdelsförvaltningar informerar mycket målmedvetet och på bred front om det pågående utvecklingsarbetet, exempelvis genom mässor, utställningar, broschyrer, regelbundna nyhetsbrev och uppföljningar av de inledande framtidsverkstäderna. Alla stadsdelsförvaltningar informerar om det fortlöpande arbetet på sina hemsidor.

Flertalet förvaltningar och bolag har dock själva konstaterat att betydligt mer kan göras för att kommunicera det egna deltagandet i Stadsdelsförnyelsen och de konkreta insatser som genomförs, både på de egna hemsidorna och via andra kanaler. Information saknas helt på fackförvaltningarnas och bolagens hemsidor.

För att förstärka kommunikationen om Stadsdelsförnyelsen har kommunstyrelsen under året uppdragit åt stadsledningskontoret att ta fram en kommunikativ ram i syfte att stödja förvaltningars och bolags kommunikationsinsatser. Ett antal förslag har tagits fram av välfärd och utbildningsavdelningen och överlämnats till kommunikationsavdelningen för synpunkter och vidare beredning. Välfärd och utbildningsavdelningen har även inlett arbetet att ta fram en ny informationsfolder, i form av en kortfattad lägesrapport, och en särskild hemsida för Stadsdelsförnyelsen inom ramen för stadens externa hemsida www.stockholm.se. Hemsidan kommer bland annat att innehålla en katalog över samtliga insatser som genomförs inom ramen för satsningen. Både folder och hemsida beräknas vara klara under mars 2006 och hemsidans katalog kommer att fyllas på fortlöpande under året.

Ekonomiskt läge

Följande ekonomiska redovisning avseende Stadsdelsförnyelsen lämnades i stadens bokslut för 2005.

Ekonomiskt utfall 2005, mnkr

Sdn	s:a sdn	s:a bo-lag	SveBo	FamBo	Sthhem	CK
Enskede-Årsta	4,3	4,5	3,4	-	1,1	-
Farsta	5,9	20,3	8,7	4,8	6,8	-
Hässelby-Vällingby	10,6	18,4	11,1	1,0	4,9	1,5
Kista	9,8	6,2	6,2	-	-	-
Rinkeby	4,6	18,1	3,0	0,3	-	0,6
Skarpnäck	7,1	6,7	1,1	-	5,6	-
Skärholmen	6,6	5,1	1,4	0,2	2,5	1,0
Spånga-Tensta	6,6	6,2	2,7	2,9		0,6
Vantör	16,9	11,6	0,6	8,4	2,5	-
övergripande insatser, utvärdering	1,1	1,9	1,9	-	-	-
summa	73,5*	98,9	40,1	17,6	36,6	4,7
årligt beting	**	75,0	36,5	16,0	17,5	5,0

* Stadsdelsnämnderna redovisar ett totalt utfall om 80,0 mnkr. Mellanskillnaden på 6,5 mnkr kommer att behandlas i samband med tertialrapport 1 2006.

** Stadsdelsnämnderna har inget årligt beting utan istället ett fyraårigt planeringsutrymme om totalt 295 mnkr, med möjlighet att föra över medel från ett år till ett annat.

I jämförelse med 2004 har utfallet för stadsdelsnämnderna ökat med 56 mnkr. Stadsdelsförnyelsen är inne i en intensiv genomförandeperiod. Bolagens investeringar har ökat med 27 mnkr och ligger nu rejält över det årliga betinget, till stor del tack vare omfattande insatser av Stockholmshem.

Av följande tabell framgår hur stor del av det totala planeringsutrymmet som var och en av de nio stadsdelsnämnderna hittills har förbrukat samt hur många insatser som hittills har genomförts eller påbörjats. Till detta ska läggas de mer än hundra insatser som genomförs av de kommunala fastighetsbolagen.

Totalt planeringsutrymme sdn 2003-2006, ekonomiskt utfall och antal insatser 2003-2005

sdn	planutrymme totalt, mnkr	utfall 2003- 2005, mnkr	hittills förbrukat, %	antal insatser
Enskede-Årsta	7,2	4,6	63,9	18
Farsta	35,2	9,1	26,4	33
Hässelby- Vällingby	33,0	19,3	58,5	65
Kista	36,8	13,5	38,4	56
Rinkeby	40,8	7,5	18,3	31
Skarpnäck	14,8	8,2	55,4	46
Skärholmen	50,4	8,3	18,3	26
Spånga-Tensta	40,4	8,8	24,7	53
Vantör	36,4	22,3	63,5	28
centralt stöd, ut- värdering	5,0	1,5	30,0	-
summa	300,0	103,1	34,4	356

Det råder viss osäkerhet om huruvida hela det ekonomiska utrymme som har tilldelats stadsdelsnämnderna kommer att utnyttjas. Utfallet för 2005 är hela 50,8 mnkr lägre än prognosen i tertialrapport 2. En rad omfattande investeringar har dock påbörjats under året och när dessa slutförs och faktureras under 2006 kommer utfallet att påverkas märkbart. Stadsledningskontoret följer utvecklingen månad för månad under 2006 och riktar särskild uppmärksamhet mot de stadsdelsnämnder vars hittillsvarande utfall bara är omkring 20 procent av det totala planeringsutrymmet.

Trots noggranna förberedelser inför avrapporteringen och internfaktureringen från stadsdelsförvaltningarna i samband med 2005 års bokslut uppstod även detta år en rad frågetecken efter det att redovisningarna hade lämnats in i enlighet med den mall som hade tagits fram gemensamt av välfärd och utbildningsavdelningen och ekonomiavdelningen. Eftersom den ekonomiska delen av Stadsdelsförnyelsen avslutas 31 december 2006 är det extra viktigt att inga oklarheter uppstår då. Välfärd och utbildningsavdelningen kommer därför att ordna ett möte redan i april där både stadsdelsförvaltningarnas och stadsledningskontorets ekonomiskt ansvariga får tillfälle att diskutera årets oklarheter och tillsammans komma fram till vilka rutinerna som ska gälla vid det kommande bokslutet.

Utvärdering

På uppdrag av kommunstyrelsen genomför Mälardalens Högskola en omfattande utvärdering av Stadsdelsförnyelsen. Utvärderingen inriktas framför allt på att undersöka hur satsningen fungerar som en metod för att öka medborgares delaktighet i lokala utvecklings- och beslutsprocesser. Under 2005 har ett omfattande skriftligt och munt-

ligt bakgrundsmaterial samlats in och analyserats. Mer ingående fallstudier har genomförts av de lokala utvecklingsprocesserna i stadsdelsnämndsområdena Farsta, Rinkeby och Spånga-Tensta. Inledande kontakter har tagits med Utrednings- och statistikkontoret avseende en enkätundersökning som planeras under våren 2006.

Forskargruppen har under året lämnat en kortfattad muntlig lägesrapport till Stadsdelsförnyelsens styrgrupp. Stadsledningskontoret planerar nya informationstillfällen under våren 2006 för såväl styrgruppen som kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning.

Vad gäller de hundratals konkreta insatser som genomförs inom ramen för Stadsdelsförnyelsen ansvarar stadsdelsnämnderna för att det genomförs uppföljningar och utvärderingar. I vissa fall har nämnderna själva initierat externa utvärderingar men mestadels görs enklare egna uppföljningar.

Internationellt samarbete

Under åren 2004-2006 deltar Stockholm genom stadsdelsnämnderna Rinkeby och Skärholmen i EU-projektet POSEIDON (Partnership On Socio-Economic and Integrated Development Of deprived Neighbourhoods). Stadsledningskontoret leder och koordinerar stadens deltagande. Övriga samarbetspartners i Europa är städerna Amsterdam, London och Wien samt regionerna Genua och North Kent.

Projektets övergripande teman rör dels utvecklingspolicier och strategiska frågor, dels medborgares möjlighet att delta i lokala utvecklingsprocesser, dvs just de frågeställningar som även Stadsdelsförnyelsen fokuserar på. Vid de medverkande stadsdelsförvaltningarna görs nära kopplingar mellan de pilotprojekt som genomförs inom POSEIDON och det lokala utvecklingsarbete som sker inom ramen för Stadsdelsförnyelsen. Pilotprojekten är i Skärholmen en utvärdering av Jobbcentrum och en satsning på ungas inflytande, i Rinkeby etablerandet av ett ungdomsråd.

Inom ramen för POSEIDON har Stockholm under 2005 utvecklat ett nära och mycket spännande samarbete med stadsdelen Haringey i London kring ungas delaktighet. Ungdomar från Haringey, Skärholmen och Rinkeby har besökt varandra och lärt sig mycket under dessa möten, både om varandras och sina egna livsvillkor och utvecklingsmöjligheter. En gemensam workshop om detta kommer att genomföras vid den stora europeiska konferensen *Urban Futures 2.0* som hålls i Stockholm i maj 2006.

SLUT

Stadsdelsförnyelsen, lägesrapport december 2005 – facknämnder och bolag

1. Inledning

Satsningen på Stadsdelsförnyelse omfattar totalt 600 mnkr och pågår i nio stadsdelsnämndsområden i Stockholms ytterstad under åren 2003-2006. För att åstadkomma ett sammanhållet lokalt utvecklingsarbete, något som gagnar inte bara berörda stadsdelsnämndsområden utan staden som helhet, har även ett antal facknämnder och kommunala bolag fått kommunfullmäktiges uppdrag att medverka i Stadsdelsförnyelsen. Det övergripande syftet är att med gemensamma krafter stimulera utvecklingen i ytterstaden för att åstadkomma rättvisa uppväxtvillkor och en gynnsam ekonomisk utveckling i alla delar av staden. Syftet sammanfaller således med stadens övergripande integrationspolitiska mål.

Samverkan och *medborgarengagemang* är två centrala begrepp i de riktlinjer för satsningen som kommunfullmäktige fastställde i september 2003 (utl 2003:72). Stadsdelsförnyelsen handlar dels om medborgarnas möjlighet att på allvar delta i lokala utvecklingsprocesser, dels om den kommunala organisationens förmåga att i detta utvecklingsarbete åstadkomma reell samverkan mellan olika verksamhetsområden.

För att undvika stigmatiserande problemfokusering har fullmäktige slagit fast att satsningen utgår från berörda områdets tillgångar och utvecklingsmöjligheter istället för att peka ut brister och problem. Det lokala utvecklingsarbetet ska baseras på gemensamt formulerade visioner om hur man anser att närsamhället bör utvecklas på lite längre sikt och på de handlingsplaner som upprättas för att visionen ska kunna förverkligas. I arbetet att ta fram dessa visioner och handlingsplaner ska berörda aktörer både på lokal och central nivå involveras.

2. Viktiga utgångspunkter för Stadsdelsförnyelsen

Stadsdelsförnyelsen har haft en rad föregångare – lokala utvecklingsprogram på Järfältet under sent 1980-tal och den betydligt mer omfattande Ytterstadssatsningen som inleddes i mitten av 1990-talet, de båda nationella programmen Blommansatsningen (även den i mitten av 1990-talet) och Storstadssatsningen, som inleddes 1999 och nu är på väg in i en ny fas. Även i andra EU-länder har man genomfört olika urbanpolitiska initiativ.

Riktlinjerna för Stadsdelsförnyelsen bygger på erfarenheter från dessa tidigare satsningar. Följande sammanställning visar hur forskningsresultat och viktiga slutsatser avseende framgångsfaktorer i lokalt utvecklingsarbete har skrivits in i de processmål och övriga riktlinjer som gäller för Stadsdelsförnyelsen¹.

---

¹ Här avses fr a de utvärderingar som har gjorts av Ytterstadssatsningen och Storstadssatsningen (den senare bl a av NUTEK, Södertörns högskola och Integrationsverket) samt det EU-

Forskning & tidigare erfarenheter →	Riktlinjerna
En genomtänkt lokal organisation	<i>Processmål nr 8:</i> En tydlig lokal organisation ska etableras för det lokala utvecklingsarbetet.
Inbördes sammanhang och koppling till ordinarie verksamheter	<i>Processmål nr 2:</i> En ökande grad av samverkan mellan samtliga pågående större insatser i ytterstaden ska eftersträvas. Olika satsningar ska kopplas till annat pågående utvecklingsarbete inom Agenda 21, ordinarie verksamheter etc. <i>Riktlinjerna anger:</i> "... viktigt att hela tjänstemannaorganisationen görs delaktig i Stadsdelsförnyelsen."
Utveckling är allas ansvar – horisontell och vertikal samverkan nödvändig	<i>Processmål nr 3:</i> Tydliga former för samverkan mellan berörda stadsdelsnämnder, facknämnder och bolag ska utvecklas, både på central och lokal nivå. <i>Processmål nr 5:</i> Berörda facknämnder och bolag ska i sina verksamhetsplaner utforma egna mål för sin medverkan i Stadsdelsförnyelsens utvecklingsarbete och ange på vilket sätt man inom ordinarie budget avser att medverka i Stadsdelsförnyelsen. <i>Processmål nr 6:</i> ... ska utgå från en helhetssyn på ett sammanhållet utvecklingsarbete ... involvera olika berörda aktörer både på lokal och central nivå.
Samverkan måste stödjas och utvecklas långsiktigt	<i>Processmål nr 3:</i> Tydliga former för samverkan mellan berörda stadsdelsnämnder, facknämnder och bolag ska utvecklas, både på central och lokal nivå. <i>Processmål nr 4:</i> Tydliga former för samverkan mellan olika lokala aktörer ska etableras alternativt vidareutvecklas.
Lokala utvecklingsprogram – en sammanhållen plan för stadsdelens utveckling	<i>Processmål nr 6:</i> Berörda stadsdelsnämnder ansvarar för att lokala framtidsvisioner och handlingsprogram utformas för varje stadsdels-

finansierade forskningsprogrammet UGIS som under åren 2000-2003 jämförde lokalt utvecklingsarbete i Sverige och åtta andra EU-länder.

<p>Inled med definition och analys av nuläge – behov och utvecklingsmöjligheter</p>	<p>nämndsområde som omfattas av Stadsdelsförnyelsen. Dessa ska utgå från en helhetssyn på ett sammanhållet utvecklingsarbete och beakta både fysiska och sociala utvecklingsfrågor. Arbetet ska involvera olika berörda aktörer både på lokal och central nivå. Boende ska genom framtidsscenarier, framtidsverkstäder eller på annat sätt få möjlighet att aktivt medverka i framtagandet av de lokala framtidsvisionerna och handlingsprogrammen.</p>
<p>Balans mellan boendes dagliga önskemål och en kunskap om vilka åtgärder som långsiktigt leder till resultat</p>	<p><i>Processmål nr 1:</i> Medborgarnas möjligheter att delta i planerings- och beslutsprocesser och ha ett direkt inflytande över gemensamma angelägenheter ska öka, bl a genom utvecklandet av mötesformer präglade av öppenhet och insyn. <i>Processmål nr 6:</i> ... ska utgå från en helhetssyn på ett sammanhållet utvecklingsarbete ... involvera olika berörda aktörer både på lokal och central nivå.</p>
<p>Stöd från ledningsnivå i förvaltningen och från lokalt och centralt politiskt håll</p>	<p><i>Riktlinjerna anger:</i> Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning har det övergripande ansvaret ... En central styrgrupp ... inrättas med uppgift att ... leda och kontinuerligt utvärdera de insatser som görs och det samarbete som sker.</p>
<p>Långsiktig finansiering och stort lokalt inflytande över medlen</p>	<p><i>Riktlinjerna anger:</i> Stadsdelsnämnderna har ett fyraårigt planeringsutrymme och beslutar själva om hur medlen ska användas.</p>
<p>Riktade insatser i begränsade områden inte tillräckligt – se också relationen till det omgivande samhället</p>	<p><i>Processmål nr 2:</i> En ökande grad av samverkan mellan samtliga pågående större insatser i ytterstaden ska eftersträvas. Olika satsningar ska kopplas till annat pågående utvecklingsarbete inom Agenda 21, ordinarie verksamheter etc. <i>Processmål nr 6:</i> ... ska utgå från en helhetssyn på ett sammanhållet utvecklingsarbete och beakta både fysiska och sociala utvecklingsfrågor. Arbetet ska involvera olika berörda aktörer både på lokal och central nivå. <i>Riktlinjerna anger:</i> Både de socioekonomiska förutsättningarna och den fysiska miljön i närsamhället påverkas av en mängd andra aktörer.</p>

	/.../ Kommunstyrelsen kommer därför att undersöka möjligheten att etablera flexibla former för dialog och samverkan med externa aktörer.
--	--

Sammanfattningsvis visar tidigare erfarenheter att följande förutsättningar är viktiga framgångsfaktorer: långsiktighet och uthållighet, sammanhållna handlingsplaner som utgår från nulägesanalyser och har tydlig koppling till ordinarie verksamheter, samverkan mellan en rad ansvariga aktörer på lokal nivå och med det omgivande samhället, medborgarinflytande, långsiktig finansiering och ett uttalat stöd från ledande tjänstemän och förtroendevalda. Detta är också vad kommunfullmäktige har eftersträvat med de riktlinjer som har fastställts för satsningens genomförande.

3. Bakgrund och underlag för lägesrapporten

Under hösten 2005 besökte stadsledningskontorets centrala samordnare för Stadsdelsförnyelsen samtliga medverkande fackförvaltningar och bolag för att informera sig om pågående arbete och föra resonemang om hittills gjorda erfarenheter. Vid några av besöken hos bolagen har även en representant för koncernstaben deltagit. Samtalen har utgått från ett antal frågeställningar som har tillsänts förvaltningar och bolag i förväg och från de dokument (verksamhetsplaner och årsredovisningar samt redogörelser för insatser) som har redovisats inför besöken. Frågeställningarna redovisas i *bilaga 1*, medverkande vid samtalen i *bilaga 2*.

Föreliggande rapport omfattar således främst fackförvaltningarnas och bolagens insatser, deras bidrag till lokala utvecklingsprocesser och deras medverkan vid planering och genomförandet av konkreta insatser. Motsvarande samtal genomfördes under våren 2005 med stadsdelsförvaltningarna, vilket resulterade i en rapport avseende deras medverkan i satsningen (juni 2005; dnr 336-3184/2005).

Lägesrapporten utgår även från den information och de synpunkter som fortlöpande inhämtas vid kontakter med fackförvaltningarnas och bolagens kontaktpersoner samt stadsdelsförvaltningarnas utvecklingssamordnare.

Rapporten bygger enbart på dokument som har upprättats av förvaltningarna och på samtal med representanter för den kommunala organisationen. Inga direkta kontakter har tagits med medborgare eller andra lokala aktörer för att inhämta synpunkter på hur arbetet fortlöper. Däremot pågår en omfattande vetenskaplig utvärdering av Stadsdelsförnyelsen, genomförd av en grupp forskare vid Mälardalens högskola och Uppsala universitet på uppdrag av Stockholms stad. Utvärderingens slutrapport kommer att lämnas under våren 2007.

Av utrymmesskäl innehåller denna lägesrapport inga detaljerade uppgifter om den stora mängd insatser som pågår inom ramen för satsningen. Sådan information, liksom närmare upplysningar om de utvecklingsprocesser som pågår lokalt, återfinns på stadsdelsförvaltningarnas hemsidor; se www.stockholm.se. Hittills saknas dock motsvarande information på fackförvaltningarnas och bolagens hemsidor.

4. Sammanfattande kommentarer

- Hos bostadsbolagen och CentrumKompaniet finns ett starkt socialt engagemang och en strävan att åstadkomma något mer än renodlad teknisk förvaltning av det egna fastighetsbeståndet. Det sociala arbete som görs redovisas inte alltid, vare sig inom ramen för Stadsdelsförnyelsen eller på annat sätt, trots att det ofta har stor betydelse för hyresgästernas boendemiljöer och för berörda lokalsamhällen.
- Det generella intrycket är att kontaktpersonerna hos medverkande fackförvaltningar och bolag har ett starkt engagemang för sin uppgift att medverka i Stadsdelsförnyelsen och att samordna den egna organisationens insatser. I de fall engagemanget delas av ledningen har arbetet haft lättare att genomsyra den övriga organisationen. Alltför ofta tycks deltagandet dock vara begränsat till kontaktpersoner och ett fåtal övriga tjänstemän.
- Inom de bolag som ansvarar för hälften av finansieringen av satsningen pågår en stor mängd insatser. De årliga beting som har fastställts av koncernstyrelsen nås ofta med råge. Dessa bolag har på senare tid också påtagligt förbättrat sitt samarbete med berörda stadsdelsförvaltningar när det gäller att planera och genomföra konkreta åtgärder.
- Även övriga bolag och de flesta medverkande fackförvaltningar redovisar verksamhet som sker i Stadsdelsförnyelsens anda och i enlighet med satsningens övergripande målsättningar. Dock sker det oftast utan att man gör en direkt och tydlig koppling till sitt uppdrag att medverka i Stadsdelsförnyelsen. Man hänvisar helt enkelt till sin ordinarie verksamhet och det är ofta oklart i vilken omfattning arbetet följer de särskilda riktlinjer och processmål som gäller för Stadsdelsförnyelsen. Några undantag finns där förvaltningarna genomför och redovisar sitt uppdrag på ett tydligt och genomtänkt sätt.
- Trots att man har ett uppdrag att fastställa egna mål för sin medverkan i Stadsdelsförnyelsen och varje år redovisa resultatet av sitt arbete har få gjort den sortens redovisningar i verksamhetsplaner/budgetar och verksamhetsberättelser/årsredovisningar. De skrivningar om Stadsdelsförnyelsen som förekommer är ofta mycket allmänt hållna. Även här finns positiva undantag.
- Fackförvaltningar och bolag har hittills, med några få undantag, varit frånvarande i de mer långsiktiga lokala processer där gemensamma visioner och handlingsplaner tas fram för att ange den allmänna inriktningen för de insatser som sedan genomförs. I detta viktiga arbete hade de synpunkter, erfarenheter och den expertis som finns hos fackförvaltningar och bolag kunnat utgöra ett mycket värdefullt underlag. Dessutom hade allas medverkan i dessa processer kunnat leda till ett effektivare resursutnyttjande och ett undvikande av onödigt dubbelarbete. Eventuella målkonflikter hade kunnat upptäckas och elimineras (eller åtminstone minimeras) på ett tidigt stadium.

- Uppdraget till facknämnder och bolagsstyrelser i budget 2006 att förstärka sin närvaro i de lokala utvecklingsprocesserna och att redovisa detta i verksamhetsplaner för 2006 har resulterat i att man i ökad utsträckning än tidigare har berört Stadsdelsförnyelsen i verksamhetsplan 2006. Däremot har få beskrivit hur man avser att verkställa det konkreta uppdraget.

Sammanfattningsvis kan stadsledningskontoret konstatera att det händer mycket men att staden alltjämt är mycket långt från att åstadkomma det sammanhållna och långsiktigt hållbara utvecklingsarbete i eftersatta ytterstadsområden som är det grundläggande syftet med satsningen på Stadsdelsförnyelse.

Det faktum att kommunfullmäktiges riktlinjer inte följs i alla delar medför att arbetet med Stadsdelsförnyelsen haltar och har svårare att få avsedd effekt. Deltagande stadsdelsnämnder och deras förvaltningar har i stor utsträckning lyckats etablera fungerande processer för det lokala utvecklingsarbetet – men i hög grad utan samverkan med de fackförvaltningar vars verksamheter kan ha avgörande betydelse för områdenas fortsatta utveckling.

I syfte att uppmuntra ett tydligare och mer strukturerat samarbete mellan medverkande förvaltningar och bolag har stadsledningskontoret under 2005 arrangerat ett seminarium där frågan har belysts ur olika perspektiv. Dessutom genomförs vintern 2005/2006 en utbildning i lokalt utvecklingsarbete för samtliga utvecklingssamordnare och kontaktpersoner. Vid utbildningens två första dagar utarbetades följande mycket konkreta förslag till hur samarbetet mellan deltagande förvaltningar och bolag skulle kunna förbättras, bl a genom att ges en tydligare struktur.

- Lokala tvärgrupper inrättas i syfte att utgöra fora för gemensamma nulägesanalyser och diskussioner om tänkbara win-win-lägen mellan samtliga berörda lokala aktörer (kommunala och andra).
- Lokala utvecklingsavtal tecknas på stadsdelsnämnds nivå mellan alla aktörer som är verksamma lokalt (kommunala och andra). I avtalen beskrivs den tänkta utvecklingen och de åtgärder som planeras; parternas ömsesidiga åtaganden formaliseras.
- Stadsledningskontorets kommunikationsavdelning utarbetar en strategi för fortlöpande information om stadens framtidsarbete.

I sammanhanget kan det även vara intressant att ta del av miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut den 13 december 2005 om förslag till *Strategi för Agenda 21-arbetet i Stockholms stad 2006* (dnr 2005-002599-205). Det finns många beröringspunkter mellan Stadsdelsförnyelsen och Agenda 21, både när det gäller långsiktigheten och bredden (strävan efter att åstadkomma både ekologisk, social och ekonomisk utveckling) och valet av metod (betoningen av det lokala perspektivet och medborgarnas delaktighet). I förslaget konstateras en låg grad av samordning och en del tydliga målkonflikter i stadens nuvarande arbete med Agenda 21. Man påtalar behovet av centralt samordningsansvar, långsiktig planering, helhetsgrepp, gemensam målbild och ökad samverkan – således just de problem och utmaningar som även satsningen på Stadsdelsförnyelse står inför.

5. Hittillsvarande arbete och dagsläge

5.1 Fackförvaltningarna

Facknämnderna deltar i Stadsdelsförnyelsen inom sina ordinarie budgetramar. Ingen av dem har avsatt särskilda medel eller gjort andra omprioriteringar i den egna budgeten med anledning av detta fullmäktigeuppdrag. Samtliga har utsett särskilda kontaktpersoner med uppgift att samordna den egna förvaltningens insatser och utgöra en länk till övriga medverkande förvaltningar och bolag samt till stadsledningskontorets samordnare.

Här redovisas översiktligt hur fackförvaltningarna har valt att organisera och genomföra sin medverkan i Stadsdelsförnyelsen.

Fastighets- och saluhallskontoret

Den tjänsteman som samordnar och ansvarar för kontorets medverkan i Stadsdelsförnyelsen är placerad vid staben. Även de lokala områdesförvaltarna fungerar som kontaktpersoner gentemot stadsdelsförvaltningarna. Kontoret är nytt och har ännu inte hunnit etablera någon tydlig struktur och organisation för sin egen medverkan i Stadsdelsförnyelsen, men man ser uppenbara områden för samverkan med berörda stadsdelsförvaltningar, t ex när det gäller det lokala nyttjandet av parklekar och andra delar av fastighetsbeståndet i ytterstaden. Under våren 2006 kommer man att ta kontakt med stadsdelsförvaltningarna för att resonera mer om detta.

Den tekniska upprustningen av SpångaFolkan nämns som ett konkret exempel på pågående samarbete (sedan gfk-tiden) inom ramen för Stadsdelsförnyelsen, det omfattande teaterpedagogiska projektet Södra FOT i Skarpnäck som ett annat. Man samarbetar även med Hässelby-Vällingby kring förnyelsen av Kyrkhamnsområdet.

Idrottsförvaltningen

Chefen för planeringsavdelningen är förvaltningens kontaktperson i frågor som rör Stadsdelsförnyelsen. Kontaktpersonen och även den programansvarige vid samma avdelning deltar mycket aktivt och engagerat i det arbete som pågår i berörda stadsdelar, både i övergripande utvecklingsdiskussioner (framtidsverkstäder od) och för att diskutera konkreta förslag som rör idrottsanläggningar av olika slag. Man är också mycket positiv till denna möjlighet att samverka med stadsdelsförvaltningar och lokalbefolkning.

Flera satsningar på små flexibla anläggningar för spontanidrott, s k Kulanläggningar, genomförs tillsammans med stadsdelsförvaltningar inom ramen för Stadsdelsförnyelsen. Detta sker inom ramen för Handslaget, den nationella satsningen tillsammans med idrottsrörelsen på att uppmuntra fler barn och ungdomar till lek och rörelse. Även mer omfattande nyetableringar och upprustningar av befintliga idrottsanläggningar genomförs tillsammans med stadsdelsförvaltningar, t ex i Farsta (Gubbäng-

ens idrottsplats) och Rinkeby (ny bollplan, upprustning av boxningsklubbens lokaler tillsammans med lokalförvaltaren CentrumKompaniet).

Idrottsförvaltningen berättar under samtalet även om ett initiativ från 2003, då man tillsammans med Vantörs stadsdelsförvaltning arbetade fram en långsiktig utvecklingsplan för idrottsanläggningar i området. Bl a genomfördes en ungdomsdialog där ungdomar samlades runt kartor över området och pekade ut var de idrottar och motionerar, och även berättade vad de saknar för att kunna sporta. Metoden skulle kunna användas i övriga delar av staden och tjäna som en del av underlaget till de lokala framtidsvisioner som utgör basen för det fortsatta utvecklingsarbetet i Stadsdelsförnyelsen.

Kulturförvaltningen

En utredare placerad vid staben är kontaktperson för Stadsdelsförnyelsen. Förvaltningen har breda kontaktytor gentemot stadsdelsförvaltningarna via stadsdelsbiblioteken, Kulturskolan, satsningen på lokala kulturcentra i några stadsdelar (CRED), stödet till samlingslokaler och även genom det övergripande ansvar man har för utvecklingen av träffpunkter för unga. Pga bredden i verksamheten har man inte full kännedom om alla de konkreta åtgärder man genomför tillsammans med stadsdelsförvaltningarna inom ramen för Stadsdelsförnyelsen.

Samverkan avser både konkreta insatser och medverkan i olika utvecklingsgrupperingar, t ex Farstas kontaktgrupp för fackförvaltningar och bolag samt Kistas kulturstrategiska arbetsgrupp. Några av de mer omfattande konkreta åtgärderna är monumentalskulptursatsningen i Skärholmen/Kungens Kurva, Konsthall C i Hökarängen tillsammans med Farsta stadsdelsförvaltning, Stockholmshem och Familjebostäder samt samarbetet med Spånga-Tensta inför boutställningen hösten 2006 som bl a kommer att ha en kulturell profil.

Markkontoret och trafikkontoret

Efter omorganisationen av gatu- och fastighetskontoret har markkontoret övertagit ansvaret för huvuddelen av de Stadsdelsförnyelseinsatser som tidigare genomfördes av gatu- och fastighetskontoret. Trafikkontoret har övertagit genomförandet av åtgärder som rör torg och gatuplanteringar.

Markkontorets kontaktperson är projektsamordnare och finns inom miljö- och teknikavdelningen. Kontaktpersonerna för trafikkontoret är enhetschefer för södra respektive västra distriktet. De båda kontoren samverkar med berörda stadsdelsförvaltningar när det finns konkreta förslag till investeringar. Ibland har man även deltagit vid trygghetsvandringar i syfte att konstatera upprustningsbehov och andra trygghetskapande åtgärder. Däremot har varken de nya kontoren eller det tidigare gatu- och fastighetskontoret medverkat i utformningen av lokala framtidsvisioner och handlingsplaner.

Aktuella investeringar genomförs i tre faser: programarbete, projektering och entreprenad (dvs själva genomförandet). Diskussioner med stadsdelsförvaltning, medborgare och andra involverade lokala aktörer om utformning od sker nästan uteslutande

under den första fasen. Under fas två, projekteringen, begränsas samarbetet oftast till information från ansvariga konsulter om hur arbetet fortlöper.

Samarbetet kring investeringsåtgärder formaliseras genom skriftliga beställningar från stadsdelsförvaltningarna. Den första görs i slutet av programarbetet och den andra i slutet av projekteringskedet, inför den upphandling av entreprenaden som sker i inledningen av den tredje fasen.

Ett fåtal åtgärder delfinansieras av kontoren inom ramen för tillgänglighetsprojektet. I alla insatser debiteras stadsdelsförvaltningarna en administrativ avgift om 5 % på konsultfaktuorna.

Miljöförvaltningen

Chefen för plan- och miljöavdelningen var tidigare förvaltningens kontaktperson men uppgiften övertogs under hösten av chefen för miljöövervakningsavdelningen, där även samordningsansvaret för stadens Agenda 21-arbete finns.

Vid besöket från stadsledningskontoret diskuterades den nära koppling mellan Stadsdelsförnyelsen och Agenda 21 som även betonas i riktlinjerna för Stadsdelsförnyelsen. Initiativ togs till ett gemensamt seminarium senare under hösten för stadsdelsförvaltningarnas utvecklingssamordnare och Agenda 21-samordnare, i syfte att informera om respektive satsning och uppmuntra till erfarenhetsutbyte och närmare samarbete. Utöver detta finns ännu inga konkreta exempel på det erfarenhetsutbyte som riktlinjerna uppmanar till.

Stadsbyggnadskontoret

Kontorets kontaktperson är översiktsplanerare vid den strategiska avdelningen. Kontakterna mellan kontoret och medverkande stadsdelsförvaltningar sker även genom ytterstadsavdelningens områdesansvariga.

Främst genom sin kontaktperson har kontoret deltagit i en lång rad möten i ytterstaden, redovisat kontorets egna planer och därigenom bidragit med bakgrundsinformation till framtidsverkstäder och lokala handlingsplaner. Pga tidsbrist deltar kontoret i lokala arbetsgrupper och utvecklingsprocesser främst i de stadsdelsnämndsområden som själva aktivt efterfrågar deras medverkan. Utvecklingen av Kärrtorp i Skarpnäck och Larsbodaområdet i Farsta är två exempel.

Man påpekar att det även förekommer omfattande kontakter med lokal nivå inom ramen för kontorets ordinarie verksamheter – bygglovsbeslut, samrådsförfaranden od. Dessutom strävar man efter att utveckla samrådsformerna i syfte att öka medborgarnas delaktighet och engagemang i lokala planprocesser.

Kontoret menar att man har en viktig roll när det gäller att se mer långsiktigt och översiktligt på utvecklingen av olika områden, att man har en möjlighet att jämkla mellan olika kommunala instanser och deras ibland skiftande intressen.

Stadsmuseiförvaltningen

Förvaltningens kontaktperson är chef för faktarumsenheten vid samlingsavdelningen. Pga brist på resurser föredrar man att samarbeta direkt med berörda stadsdelsförvalt-

ningar istället för att medverka vid öppna kvällsmöten och i lokala arbetsgrupper. Stadsmuseiförvaltningen är mycket aktiv och samarbetar med i princip alla medverkande stadsdelsförvaltningar. Samarbetet utgår delvis från boken *Stockholm utanför tullarna* som fortlöpande ges ut i särtryck tillsammans med respektive stadsdelsförvaltning. Detta kombineras med seminarier på Stadsmuseet om stadsdelsnämndsområdenas tidiga historia, något som i sin tur vidareutvecklas till bussturer, stadsvandringar od.

Ett annat, likartat samarbetsområde är den pågående inventeringen och klassificeringen av ytterstadens samtliga 97 stadsdelar (som inte sker inom ramen för Stadsdelsförnyelsen utan är ett särskilt uppdrag från kommunfullmäktige). Dels kan dessa inventeringar ge bakgrundsmaterial till framtidsverkstäder och handlingsplaner, dels kan samarbetet fortsätta när inventeringen av de olika områdena ställs ut på museet.

Ytterligare ett par exempel på samverkan är utvecklingen av skolgårdar i Kista, där de modeller tillverkade av elever har ställts ut på Stadsmuseet, och museifilialen i Tensta, en utställningslägenhet inom miljonprogrammet som kommer att invigas hösten 2006 i samband med boutställningen.

Utbildningsförvaltningen

Chefen för utbildningsavdelningen är förvaltningens kontaktperson. De inbjudningar till lokala möten man får från stadsdelsförvaltningarna skickas vidare till respektive rektor.

Förvaltningen redovisar ingen direkt medverkan inom ramen för Stadsdelsförnyelsen utan nämner istället de omfattande satsningar man har gjort de senaste åren på profileringar av en rad gymnasier i ytterstaden – t ex Tensta-Rossprojektet vid Tensta gymnasium, de fyra nya gymnasierna i Skärholmen (däribland scengymnasiet i samarbete med Stadsteatern), Motorbranschens tekniska gymnasium i Enskede Gård och den verksamhetsförlagda lärarutbildningen vid Farsta gymnasium. Man nämner även den integrerade sfi- och vuxenutbildningen vid Västerorts och Söderorts vuxengymnasier.

Inför utvecklingen av scengymnasiet i Skärholmen hade man mycket kontakt med den berörda stadsdelsförvaltningen, däremot inte när Tensta-Rossprojektet etablerades. Eventuellt kan Vuxenutbildningscentrum inom förvaltningsavdelningen, som har ett närmare samarbete med stadsdelsförvaltningarna, ha deltagit i framtidsverkstäder och andra lokala möten.

Kommentar

Det allmänna intrycket är att det oftast finns ett starkt engagemang hos fackförvaltningarnas kontaktpersoner inför uppgiften att medverka i Stadsdelsförnyelsen. Däremot tycks detta engagemang oftast vara begränsat till just kontaktpersonerna – medvetenheten om att man har ett uppdrag att medverka i Stadsdelsförnyelsen, och hur det ska ske, verkar endast i begränsad omfattning ha nått ut till den övriga organisationen. Detta varierar dock beroende på förvaltningens struktur; i de fall där man finns repre-

senterad ute i stadsdelarna har även vissa av dessa tjänstemän kontakt med berörda stadsdelsförvaltningar när det gäller att samverka kring genomförandet av sådana insatser som berör både stadsdelsförvaltning och fackförvaltning.

Fackförvaltningarna har inledningsvis förhållit sig passiva och inväntat förfrågningar från stadsdelsförvaltningarna avseende konkreta förslag istället för att själva ta kontakt och involvera sig i de lokala processerna. I mycket liten omfattning har man bidragit med underlag, erfarenheter och idéer i de processer där framtidsvisioner och handlingsplaner har utarbetats på stadsdelsnämnds nivå. Däremot finns en lång rad exempel på framgångsrikt samarbete kring konkreta insatser.

Uppföljning och dokumentation av förvaltningarnas medverkan lokalt sker i mycket olika omfattning. Markkontoret och trafikkontoret har en tydlig struktur för att dokumentera sitt samarbete med stadsdelsförvaltningarna avseende investeringsåtgärder. Man inbjuder också stadsdelsförvaltningarna till regelbundna träffar för att gå igenom samtliga insatser. Kulturförvaltningen hänvisar mer allmänt till sina ordinära verksamheter och det samarbete som stadsdelsförvaltningarna har med dessa inom ramen för Stadsdelsförnyelsen.

Stadsmuseiförvaltningen och utbildningsförvaltningen framstår som de två ytterligheterna när det gäller hur fackförvaltningarna har uppfattat uppdraget att delta i Stadsdelsförnyelsen. Inom stadsmuseiförvaltningen är förvaltningschefen själv involverad i arbetet och man arbetar aktivt för att etablera samverkan med stadsdelsförvaltningarna. En rad konkreta insatser redovisas, och Stadsdelsförnyelsen omnämns av förvaltningschefen i inledningen till verksamhetsplanen för 2006. Utbildningsförvaltningen däremot uppfattar inte att man har något särskilt uppdrag inom ramen för Stadsdelsförnyelsen utan hänvisar helt till sin ordinarie verksamhet.

Generellt sett pågår – helt naturligt och i enlighet med kommunfullmäktiges fem övergripande budgetmål – ett omfattande arbete inom alla förvaltningar som kan sägas ansluta mycket väl till de övergripande målen för Stadsdelsförnyelsen (som ju samtidigt är stadens centrala integrationspolitiska mål). Dock redovisar få förvaltningar någon koppling mellan ordinarie verksamhet och Stadsdelsförnyelsen. Möjligheten att använda Stadsdelsförnyelsen, dess processmål och allmänna struktur, som ett verktyg för ett mer sammanhållet och därmed mer effektivt utvecklingsarbete i olika ytterstadsområden utnyttjas dåligt.

Förvaltningarnas medverkan i Stadsdelsförnyelsen och de konkreta insatser som genomförs redovisas inte på förvaltningarnas hemsidor.

5.2 Bolagen

De tre bostadsbolagen och CentrumKompaniet ansvarar tillsammans för hälften av finansieringen av Stadsdelsförnyelsen (totalt 300 mnkr under åren 2003-2006). Koncernstyrelsen beslutar hur bolagens sammanlagda årliga beting om 75 mnkr ska fördelas mellan dessa fyra bolag. Därefter beslutar respektive bolagsstyrelse hur det egna betinget årligen ska fördelas mellan de berörda stadsdelsnämndsområdena, med utgångspunkt från det egna fastighetsbeståndet i områdena och från övriga investerings-

och underhållsplaner. (Beslut om fördelning mellan stadsdelsnämndsområdena utgörs i princip av en lista på vilka konkreta insatser som ska genomföras det kommande året, inte av en ”fri pott”.)

De insatser som dessa bolag genomför och finansierar inom Stadsdelsförnyelsen ska arbetas fram på i princip samma sätt som stadsdelsförvaltningarnas insatser, med stort inflytande för boende och andra lokala aktörer och i en anda av samförstånd med stadsdelsförvaltningar och stadsdelsnämnder.

Tabell 1

Beting, utfall åren 2003-2004 samt planer för åren 2005- 2006; mnkr

	beting per år och totalt	utfall 2003	utfall 2004	plan 2005*	plan 2006	utfall+plan totalt
SveBo	36,5 146,0	18,7	71,8	65,7	57,7	213,9
FamBo	16,0 64,0	14,8	21,0	17,0	16,2	69,0
Sth-hem	17,5 70,0	29,6	36,3	57,7	28,8	152,4
CK	5,0 20,0	6,3	6,9	4,9	5,4	23,5
totalt	75,0 300,0	69,4	136,0	145,3	108,1	458,8

* I dagsläget saknas uppgift om det faktiska utfallet för 2005. Detta kommer istället att redovisas i årsrapport 2005.

Övriga tre bolag – Näringslivskontoret, Skolfastigheter och Stadsteatern –deltar i Stadsdelsförnyelsen inom sina ordinarie budgetramar. Ingen av dem har avsatt särskilda medel eller gjort andra omprioriteringar i den egna budgeten med anledning av detta fullmäktigeuppdrag. Dock har Stadsteatern fått ett särskilt budgettillskott år 2005 om 10,0 mnkr för att etablera en ny scen i Skärholmen, vilket redovisas som en insats inom ramen för Stadsdelsförnyelsen.

Även bolagen har utsett särskilda kontaktpersoner med uppgift att samordna de egna insatserna och utgöra länken till medverkande förvaltningar och till stadsledningskontorets samordnare.

Här redovisas översiktligt hur bolagen har valt att organisera och genomföra sin medverkan i Stadsdelsförnyelsen.

Svenska Bostäder

Chefen för Division Ytterstaden är bolagets kontaktperson men pga mängden insatser som planeras och genomförs är en lång rad tjänstemän inom organisationen involverade i det dagliga arbetet med Stadsdelsförnyelsen. Inom bolaget finns också tjänstemän

vars huvudsakliga uppgift det är att arbeta med sociala förankringsprocesser. Styrelsen får regelbundet rapporter om hur arbetet fortlöper.

Svenska Bostäder har inte deltagit i de lokala processerna där framtidsvisioner och handlingsplaner har utarbetats. Man deltar vid stadsdelsförvaltningarnas regelbundna öppna möten endast när konkreta förslag som rör bolaget ska behandlas. De insatser som bolaget genomför initieras antingen av boende eller av bolaget självt. Eftersom arbetet att involvera boende och medborgare betraktas som ett av bolagets absoluta grunduppdrag arbetar man mycket med detta, både generellt och när det gäller att bearbeta och förankra konkreta förslag. Bl a söker man kontakt via föreningar och skolor.

Man gör också mycket utöver ren fastighetsförvaltning, genomför många insatser som har social karaktär, t ex anställning av ”värstingar” för att komma åt skadegörelse, engagemang i (och ibland även initiativtagare till bildandet av) lokala brottsförebyggande råd, medverkan vid träffar med lokala näringslivsråd och företagarföreningar, insatser mot mopedåkning i bostadsområden osv. En hel del av detta arbete ”prissätts” inte och redovisas inte som Stadsdelsförnyelseinsatser även om det är helt i linje med satsningens mål och intentioner.

Familjebostäder

Bolagets kontaktperson finns inom staben, men även områdesförvaltarna runt om i ytterstaden fungerar som kontaktytor. Efter det seminarium på temat samverkan som arrangerades av stadsledningskontoret för utvecklingssamordnare och kontaktpersoner i april 2005 distribuerade Familjebostäder en lista över alla sina områdesansvariga till utvecklingssamordnarna. Seminariet blev följande något av ett genombrott för bolagets mer aktiva deltagande i de lokala utvecklingsprocesserna. Tidigare hade man i stort sett inte alls deltagit i lokala möten inom ramen för Stadsdelsförnyelsen, men nu har man etablerat kontakt med samtliga berörda stadsdelsförvaltningar.

Bolaget arbetar på olika sätt med boende- och medborgarinflytande i olika områden. Områdesförvaltaren i Vantör är mycket engagerad när det gäller att stärka boendes delaktighet; bl a formuleras bolagets lokala verksamhetsmål tillsammans med de boende. För att utveckla boendet och ge stöd till demokratiprojekt har Familjebostäder även inrättat olika pottor genom att avsätta en viss summa pengar per lägenhet.

Konsthall C i Hökarängen nämns som ett bra exempel på framgångsrikt samarbete (fastigheten ägs av Stockholms hem men även Familjebostäder deltar i samarbetet). En ungdomssatsning i Rågsved (som hittills inte har redovisats inom Stadsdelsförnyelsen) är ett annat gott exempel.

Styrelsen har hittills inte fått separata rapporter om bolagets insatser inom ramen för Stadsdelsförnyelsen men kommer att få det under 2006. Bolagets medverkan redovisas också mycket tydligt och konsekvent i verksamhetsplaner och årsredovisningar.

Stockholms hem

Bolagets kontaktperson är utredare vid staben och samordnare av ”mjuka” frågor. Även förvaltarna inom respektive region fungerar som naturliga kontaktpersoner för

stadsdelsförvaltningar och boende. Styrelsen behandlar Stadsdelsförnyelsen en gång per år, i form av verksamhetsplan för nästkommande år. I planen ingår hur bolagets beting ska fördelas på de aktuella stadsdelsnämndsområdena. Fördelningen utgår från de behov som kan konstateras i de olika områdena.

Liksom övriga bostadsbolag betonar Stockholmshem vikten av boendeflytande. Man har utvecklats från ren teknikförvaltning till att fokusera på hyresgästerna. Mycket socialt arbete liksom samarbetet med boende och stadsdelsförvaltningar sker i det tysta men utgör en del av basen för bolagets verksamhet. Man har sedan länge ett gott samarbete med stadsdelsförvaltningarna och bolagets förvaltare deltar regelbundet vid Stadsdelsförnyelsens öppna möten runt om i ytterstaden. Man har t ex också medverkat i Farstas framtidsverkstäder. Skarpnäck nämns som ett annat exempel där man har ett nära samarbete.

CentrumKompaniet

Bolagets verkställande direktör har länge själv varit kontaktperson och aktivt involverad i arbetet med Stadsdelsförnyelsen. Pga tidsbrist har kontaktmannaskapet nyligen övertagits av chefen för affärsområde Ytterstaden. Styrelsen har sannolikt aldrig fattat beslut i frågor som rör Stadsdelsförnyelsen; listan över insatser (med utgångspunkt från bolagets beting) behandlas som ett anmälningsärende.

Bolaget har anläggningar i fem av de nio aktuella stadsdelsnämndsområdena. Man har inte deltagit i framtidsverkstäder eller i arbetet med de lokala handlingsplanerna utan har inväntat besked från stadsdelsförvaltningarna om vilka konkreta åtgärdsförslag som berör bolaget. Kontaktpersonen deltar dock ibland vid stadsdelarnas öppna möten, speciellt om bolagets anläggningar eller generella centrumfrågor ska behandlas. Bolaget är angeläget om att arbeta nära stadsdelsförvaltningarna för att få effekt och kraft i sina insatser. Man strävar efter att inrikta sig på insatser som är viktiga för de boende.

Hittills har man inte sett marknadsföring som sitt ansvar men nu konstaterar bolaget att mycket mer kan göras för att kommunicera de egna insatserna inom Stadsdelsförnyelsen. Man menar att exempelvis den förestående invigningen av Rinkeby boxningsklubbs nyrenoverade lokaler (ett samarbete med bl a boxningsklubben, stadsdelsförvaltningen och idrottsförvaltningen) skulle kunna bli ett lämpligt tillfälle att berätta om CentrumKompaniets engagemang i satsningen.

Näringslivskontoret (fr o m 2006 Stockholm Business Region)

Chefen för avdelningen för näringslivsutveckling är bolagets kontaktperson. Inom den egna organisationen är ytterligare ett par tjänstemän tidvis involverade i arbetet med Stadsdelsförnyelsen.

Bolaget deltog i stadsdelsförvaltningarnas inledande visions- och programmöten i nästan samtliga stadsdelsnämndsområden och man hade även nära kontakter med ett antal stadsdelar i det fortsatta lokala utvecklingsarbetet. Numera har man inte lika mycket kontakter med vare sig stadsdelsförvaltningar eller andra delar av den kommunala organisationen eftersom man har ett styrelseuppdrag att prioritera företagsbesök.

Det händer dock fortfarande att man medverkar i möten som stadsdelsförvaltningarna arrangerar för lokala företagsgrupper. (Bolaget har fö en adjungerande roll i styrelserna för alla företagsgrupper som finns i staden.)

När det gäller samarbete kring konkreta insatser är utvecklingen av Larsbodaområdet i Farsta ett bra exempel. Skärholmen och Enskede-Årsta nämns som andra samarbetspartners.

Skolfastigheter (SISAB)

Bolagets kontaktperson avgick med pension någon vecka efter stadsledningskontorets besök och kontoret har ännu inte haft några mer ingående samtal med den nya kontaktpersonen. Bolaget har på senare tid avvecklat en del av sina tidigare socialt inriktade, uppsökande och förebyggande insatser i skolorna och fokuserar nu på mer renodlad teknisk förvaltning av lokalerna.

När stadsdelsförvaltningarna nämner SISAB som samarbetspartner gäller det företrädesvis insatser där elever, föräldrar och skolpersonal tillsammans har utarbetat förslag på hur skolgårdar ska kunna utvecklas så att de uppmuntrar till mer lek och rörelse, och även till olika aktiviteter utanför skoltiden. Kista är en av de stadsdelar som genomför sådana åtgärder. I vilken utsträckning SISAB har deltagit och bidragit i dessa processer är oklart.

Stockholms Stadsteater

Vice VD är kontaktperson för bolaget. Verkställande direktörens starka engagemang i det som är teaterns övergripande vision och målsättning – att vara en angelägenhet för alla stockholmare – innebär en mycket tydlig signal till samtliga medarbetare. Teaterns verksamhet och uppdrag begränsas inte till lokalerna vid Sergels Torg utan man söker kontinuerligt nya spelplatser och samarbetspartners runt om i staden, strävar ständigt efter att locka flera åskådare och nya publikgrupper till sina föreställningar.

Stadsteaterns stora insats inom Stadsdelsförnyelsen är etableringen av en ny teater-scen i Skärholmen (*Stadsteatern i Skärholmen*). I anslutning till den nya teatern har även ett nytt scengymnasium etablerats, ett samarbete mellan utbildningsförvaltningen och Stadsteatern. Stadsteaterns mångåriga förankring i området genom *Parkteatern i Sättra* betraktas som en avgörande förutsättning för den nya scenen i Skärholmens centrum.

Kommentar

Även hos bolagens kontaktpersoner finns oftast ett starkt engagemang inför uppgiften att medverka i Stadsdelsförnyelsen. Inom de bolag som själva finansierar och genomför ett stort antal insatser finns kännedomen om satsningen på ett naturligt sätt inom en större del av organisationen och även inom respektive ledningsgrupp.

När det gäller bolagen med finansieringsansvar har en mycket positiv utveckling skett sedan Stadsdelsförnyelsens inledningsskede avseende viljan att förankra de egna insatserna hos berörda stadsdelsförvaltningar och lokalbefolkning. Både bolag och

stadsdelsförvaltningar vittnar om att samarbetet kring konkreta åtgärder har utvecklats i rätt riktning och att det nu i stort sett fungerar mycket bra.

Liksom fackförvaltningarna har bolagen generellt förhållit sig passiva och inväntat förfrågningar från stadsdelsförvaltningarna avseende konkreta förslag istället för att själva ta kontakt och involvera sig i de lokala processerna. I mycket begränsad omfattning – Näringslivskontoret tycks vara det lysande undantaget – har man bidragit med underlag, erfarenheter och idéer i de processer där framtidsvisioner och handlingsplaner har utarbetats på stadsdelsnämnds nivå. Däremot finns en lång rad exempel på framgångsrikt samarbete kring konkreta insatser.

Uppföljning och dokumentation av medverkan i lokala processer och av egna insatser sker i mycket olika omfattning hos de olika bolagen. Bostadsbolagen och CentrumKompaniet redovisar årligen listor över sina insatser, både till den egna styrelsen och till styrelsen för Stockholms Stadshus AB. Övriga bolag gör ingen systematiserad sammanställning eller återrapporering av sina insatser.

Inte heller bolagen använder sina hemsidor för att berätta om sitt engagemang i Stadsdelsförnyelsen och om de konkreta insatser som genomförs.

Generellt sett pågår även inom bolagen, i enlighet med kommunfullmäktiges fem övergripande budgetmål, ett omfattande arbete som kan sägas ansluta mycket väl till de övergripande målen för Stadsdelsförnyelsen. Dock redovisar bolagen utan finansieringsbeting sällan någon koppling mellan ordinarie verksamhet och Stadsdelsförnyelsen.

5.3 Målformuleringar och årliga redovisningar

Enligt kommunfullmäktiges riktlinjer för Stadsdelsförnyelsen ska medverkande facknämnder och bolagsstyrelser i sina verksamhetsplaner fastställa egna mål för sin medverkan i det lokala utvecklingsarbetet och ange på vilket sätt man avser att medverka. Resultatet ska årligen avrapporteras i verksamhetsberättelser och årsredovisningar. Detta upprepas i stadsledningskontorets årliga anvisningar för verksamhetsplanerna och verksamhetsberättelserna.

Här redovisas i vilken utsträckning medverkande facknämnder och styrelser har berört Stadsdelsförnyelsen i sina verksamhetsplaner samt om man redovisar resultatet i verksamhetsberättelser och årsredovisningar.

Tabell 2

Fackförvaltningar

	vp 2004	vb 2004	vp 2005	vp 2006
fastighets- o saluhallskontoret*	()	()	()	x
gatu- och fastighetskontoret**	x	x	x	()
idrottsförvaltningen	-	-	-	-
kulturförvaltningen	-	x	x	x
markkontoret*	()	()	()	x
miljöförvaltningen	-	-	x	x
stadsbyggnadskontoret	-	x	x	x
stadsmuseiförvaltningen	x	x	x	x
trafikkontoret*	()	()	()	x
utbildningsförvaltningen	x	x	x	x

* kontoret inrättades först under våren 2005

** kontoret avvecklades under våren 2005

Tabell 3

Bolag med finansieringsbeting

	vp 2004	vb 2004	vp 2005	vp 2006
Svenska Bostäder	-	-	x	x
Familjebostäder	x	x	x	x
Stockholmshem	x	x	x	x
CentrumKompaniet	x	x	x	x

Tabell 4

Bolag utan finansieringsbeting

	vp 2004	vb 2004	vp 2005	vp 2006
Näringslivskontoret (fr o m 2006 Stockholm Business Region)	-	-	-	-
Skolfastigheter (SISAB)	-	-	-	-
Stadsteatern	-	x	x	x

Uppdraget att medverka i Stadsdelsförnyelsen omnämns i mycket varierande omfattning i fackförvaltningarnas verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser. Målformuleringar återfinns bara hos ett fåtal. Bostadsbolagen och CentrumKompaniet redovisar i betydligt högre utsträckning sin medverkan och sina insatser. Bland övriga bolag har däremot endast Stadsteatern berört Stadsdelsförnyelsen i sina centrala styr- och återrapporteringsdokument.

6. Stadsdelsförnyelsens fortsättning – nya budgetuppdrag

6.1 Förstärkt lokal närvaro

Fackförvaltningarnas och bolagens generellt låga grad av medverkan i de långsiktiga lokala utvecklingsprocesserna är ett hinder när det gäller att åstadkomma ett sammanhållet lokalt utvecklingsarbete i ytterstaden. För att komma tillrätta med detta problem har berörda facknämnder och styrelser givits i uppdrag i budget 2006 att förstärka sin närvaro lokalt. Planer för uppdragets genomförande ska redovisas i verksamhetsplan 2006.

Av nedanstående tabell framgår om man berör Stadsdelsförnyelsen i verksamhetsplan 2006 och i vilken omfattning det specifika budgetuppdraget redovisas.

Tabell 5

	text	kommentar
fastighets- o saluhallskontoret	ja	beskriver möjliga konkreta samarbetsprojekt
idrottsförvaltningen	nej	
kulturförvaltningen	ja	beskriver sitt deltagande både i konkreta insatser och i lokalt strategiskt arbete
markkontoret	ja	konstaterar att ansvaret för det lokala utvecklingsarbetet främst vilar på sdf och redovisar istället hur man avser att bidra vid genomförandet av konkreta åtgärder
miljöförvaltningen	ja	pekar på möjlig samverkan inom ramen för Agenda 21-arbetet
stadsbyggnadskontoret	ja	beskriver pågående samarbete avseende konkreta insatser och pekar även på det arbete som pågår inom ramen för Vision Söderort och Kista Science Center
stadsmuseiförvaltningen	ja	har formulerat egna mål som avser fortsatt samarbete både generellt och beträffande konkreta insatser
trafikkontoret	ja	redovisar hur man avser att bidra vid genomförandet av konkreta åtgärder
utbildningsförvaltningen	ja	redovisar den ordinarie verksamhet man bedriver i ytterstaden samt pågående utvecklingsarbete vid ett antal ytterstads-gymnasier

Svenska Bostäder	ja	rapporterar sin medverkan genom att ge ett antal exempel på planerade insatser; redovisar även uppdraget att utreda hur man kan ta ett ökat ansvar för ekonomisk och social utveckling i ytterstaden
Familjebostäder	ja	redovisar mycket bred verksamhet och omfattande lokalt utvecklings- och förankringsarbete; många exempel på konkreta insatser
Stockholmshem	ja	redovisar i punktform sitt uppdrag att medverka i Stadsdelsförnyelsen
CentrumKompaniet	ja	redovisar fortsatt samarbete med sdf och ger exempel på konkreta insatser
Näringslivskontoret	nej	
Skolfastigheter (SISAB)	nej	
Stadsteatern	ja	redovisar att tidigare påbörjat samarbete med ett par sdf ska fortsätta samt beskriver planer på nytt samarbete med ytterligare en sdf

Endast ett fåtal fackförvaltningar och bolag har verkställt uppdraget i budget 2006 att redovisa hur man avser att förstärka sin medverkan i de långsiktiga lokala utvecklingsprocesserna. (För dessa förvaltningar och bolag handlar det huvudsakligen om att fullfölja ett redan tidigare väl utvecklat samarbete.) De flesta redovisar enbart hur man samverkar med stadsdelsförvaltningarna när konkreta åtgärder ska planeras och genomföras. Några berör inte alls Stadsdelsförnyelsen i sina verksamhetsplaner.

6.2 Utökat ansvar för bostadsbolagen

I budget 2006 för Stockholm anges att satsningen på Stadsdelsförnyelse är en viktig del i arbetet för ökad integration, rättvisa, tillväxt och attraktiva boende- och livsmiljöer i hela Stockholm. Satsningen ska utvecklas så att framför allt bostadsbolagen får ett större ansvar.

Svenska Bostäder, Familjebostäder och Stockholmshem ges därför i uppdrag att samverka med Stockholms Stadshus AB och berörda nämnder i tre bolagsspecifika utredningar avseende möjligheten för dessa bolag att ta ett utökat ansvar när det gäller att åstadkomma en positiv social och ekonomisk utveckling i vissa eftersatta stadsdelar.

Direktiv för utredningarna ska fastställas av kommunstyrelsen. Stadsledningskontoret har, i samverkan med koncernledningen, inlett arbetet att ta fram ett underlag. Direktiven ska fastställas av kommunstyrelsen under februari-mars.

En sammanställning av de uppdrag i budget 2006 som rör Stadsdelsförnyelsen och dess fortsättning redovisas i *bilaga 3*.

Bilagor

- 1) PM till fackförvaltningar och bolag inför besök hösten 2005
- 2) Förteckning över besöken samt medverkande
- 3) Sammanställning av uppdrag i budget 2006

Stadsledningskontoret
Välfärds- och
utbildningsavdelningen
utbildnings- och
arbetsmarknadsenheten
Ricardo-Osvaldo Alvarado
tel 508 29 303
Pia Sundqvist
tel 508 29 239

2005-09-12

Stadsdelsförnyelsen
Plan för besök hos fackförvaltningar och bolag hösten 2005

Bakgrund och syfte

Stadsledningskontoret har under våren 2005 genomfört besök hos de stadsdelsförvaltningar som medverkar i satsningen på Stadsdelsförnyelse. Besöken har resulterat i en lägesrapport som inom kort kommer att redovisas till kommunstyrelsen.

Under hösten kommer en motsvarande lägesrapport att tas fram avseende fackförvaltningarnas och bolagens medverkan i Stadsdelsförnyelsen. Stadsledningskontoret önskar därför träffa medverkande fackförvaltningar och bolag för samtal om det arbete som pågår.

Frågeställningar

1. Hur medverkar förvaltningen/bolaget i Stadsdelsförnyelsen? Vilka mål och planer har formulerats i verksamhetsplaner och eventuellt andra dokument?
2. Hur har arbetet lagts upp inom den egna organisationen?
3. Hur sker samverkan med stadsdelsförvaltningarna, både avseende de långsiktiga utvecklingsprocesserna (bl a arbetet med lokala framtidsvisioner och handlingsplaner) och de konkreta insatserna?
4. Vad görs för att involvera medborgare när det gäller att initiera, vidareutveckla och förankra insatser?
5. Dagsläget och planer t o m 2006 när det gäller konkreta insatser.

Underlag

Följande dokumentation utgör underlag för samtalen. Dokumenten lämnas in i elektronisk form snarast möjligt, dock senast en vecka före respektive besök för att underlätta förberedelsearbetet.

- ✓ De mål och planer för förvaltningens/bolagets medverkan i Stadsdelsförnyelsen som har formulerats i 2005 års verksamhetsplan.
- ✓ Lista över planerade, pågående och avslutade insatser, inklusive beräknade/faktiska kostnader.
- ✓ Bolagsstyrelsernas beslut om hur koncernstyrelsens ”beting” för 2005 ska fördelas mellan de berörda stadsdelsnämndsområdena. (OBS! Detta gäller enbart Svenska Bostäder, Familjebostäder, Stockholmshem och CentrumKompaniet.)

Dokumenterna skickas till pia.sundqvist@stadshuset.stockholm.se.

Tidsplan

Samtalen genomförs snarast möjligt. Respektive förvaltning och bolag kontaktar stadsledningskontorets samordnare med förslag på lämpligt datum.

Stadsdelsförnyelsen.

Lägesrapport december 2005 – facknämnder och bolag

Besök hos fackförvaltningar och bolag 2005

förvaltning/bolag	tid för besök	medverkande
fastighets- och saluhalls-kontoret	torsd 3 nov kl 15.15-16.15 Klarabergsviadukten 63	Bo Helin, kontaktperson; staben Lena Karlsson, marknadsansvarig staben
idrottsförvaltningen	fred 14 okt kl 9-10 Fleminggatan 8	Åke Roxberger, kontaktperson; chef planeringsavd Hans Eriksson, programansvarig planeringsavd
kulturförvaltningen	torsd 6 okt kl 14-15 Beridarbang. 1-3	Eva Schöld, förvaltningschef Bo Andér, kontaktperson; utredare staben
markkontoret (gemensamt med trafikkontoret)	tisd 11 okt kl 15-17 Tekniska nämndhuset	Anita Forsberg, kontaktperson; projektsamordnare miljö- och teknikavd Eva Olsson, chef miljö- och teknikavd
miljöförvaltningen	onsd 28 sept kl 13.30 Rosenlundsg 60	Gustaf Landahl, f d kontaktperson; chef plan- och miljöavd Urban Jonsson, kontaktperson; miljöövervakningsavd
stadsbyggnadskontoret	torsd 27 okt kl 13-14 Tekniska nämndhuset	Eva Widergren, kontaktperson; översiktsplanerare strategiska avd Torsten Malmberg, chef strategiska avd Magnus Andersson, chef ytterstadsavd
stadsmuseiförvaltningen	tisd 4 okt kl 11-12	Berit Svedberg, förvaltningschef Ingrid Severin, kontaktperson; samlingsavd Lars Johannesson, chef samlingsavd

trafikkontoret (gemensamt med markkontoret)	tisd 11 okt kl 15-17 Tekniska nämndhuset	Elisabeth Brenning, antikvarie publika avd Bo Gyllsdorff, kontaktperson; enhetschef södra distr Anders Avemar, enhetschef norra distr Kristina Blomquist, verksamhetsplanerare Christina Söderström-Lööf, gatumiljöarkitekt
utbildningsförvaltningen	tisd 1 nov kl 10-11 Hantverkargatan 2 F, 4 tr	Per Engback, kontaktperson; chef utbildningsavd Gunilla Larsson, bitr chef utbildningsavd Björn Johansson, chef planerings- och utvecklingsenheten
Svenska Bostäder	onsd 5 okt kl 10.30-13.00 Vällingbyplan 2, Vällingby centrum	Roger Hammerin, chef division Ytterstaden Patrik Emanuelsson, chef division Mellanstaden Anna Lackman, miljökonsulent Margareta Andersson, förvaltningschef Farsta Desirée Morast, förvaltningschef Kärrtorp Joakim Henriksson, miljösamordnare Sydväst Henrik Wirell, enhetschef Norr/Söder, division Lokaler Ulrika Radetzki, chefsassistent, division Ytterstaden Sara Feinberg, koncernstab
Familjebostäder	tisd 1 nov kl 14-15 S:t Eriksg.47	Annika Johansson, kontaktperson; staben Tony Gunnarsson, områdesförvaltare ~~Sara Feinberg, koncernstab~~ ben förhinder

Stockholmshem	torsd 13 okt kl 9-10 Hornsg. 128	Björn Lindstaf, kontaktperson, utredare vd-staben Gunilla Öhrn, förvaltningschef Jan Schmidt, regionchef Öst Rolf Lindberg, regionchef Väst Kjell Andersson, förvaltare Parkförvaltning Södra ~~Sara Feinberg, koncernstaben~~ förhinder
CentrumKompaniet	tisd 11 okt kl 13-14 Hornsbruksg. 28	Christer Osslind, vd Edwin Andersson, kontaktperson; affärsområdeschef Ytterstad Sara Feinberg, koncernstaben
Näringslivskontoret (fr o m 2006 Stockholm Business Region)	torsd 20 okt kl 9-10 Drottninggatan 33	Torbjörn Jansson, kontaktperson, chef avd för näringslivsutveckling Tomas Norberg, projektledare avd för näringslivsutveckling Sara Feinberg, koncernstaben
Skolfastigheter (SISAB)	onsd 12 okt kl 10 Riksbyvägen 48 C	Olle Hagberg, kontaktperson t o m okt 2005 ~~Sara Feinberg, koncernstaben~~ förhinder
Stockholms Stadsteater	tisd 4 okt kl 9-10 Beridarbang. 5	Benny Fredriksson, VD Johanna Engman, vice VD Anders Frennberg, chef Stadsteatern i Skärholmen Christer Dahl, utvecklingschef Sara Feinberg, koncernstaben

Stadsledningskontoret

Välfärds- och
utbildningsavdelningen

utbildnings- och
arbetsmarknadsenheten

2005-11-25

Uppdrag i budget 2006 – Stadsdelsförnyelsen och dess fortsättning

Här följer en sammanställning av de texter och uppdrag i Budget 2006 för Stockholm som avser arbetet med Stadsdelsförnyelsen och stadens fortsatta insatser rörande långsiktigt syftande utvecklingsarbete i ytterstaden.

Under Inledning (Inl:13)

Satsningen på Stadsdelsförnyelse är en viktig del i arbetet för ökad integration, rättvisa, tillväxt och attraktiva boende- och livsmiljöer i hela Stockholm. Arbetet bygger på engagemang från medborgarnas sida och ökad samverkan mellan stadens olika aktörer inom berörda stadsdelar. Satsningen ska utvecklas så att framför allt bostadsbolagen får ett större ansvar.

Under Kommunfullmäktige m.m. (KF:5)

Kommunstyrelsen ska

- fastställa direktiv för en utredning vars syfte är att, i samverkan med berörda nämnder, utöka de allmännyttiga bostadsbolagens ansvar för att åstadkomma social och ekonomisk utveckling i eftersatta delar av ytterstaden
- i samarbete med Stockholms Stadshus AB och bostadsbolagen ta fram förslag på hur bostadsbolagen kan intensifiera sitt arbete med socialt ansvar

Under Stadsövergripande (Stadsövergripande:13)

Under 2006 kommer behovet av samverkan mellan olika kommunala nivåer att lyftas fram och vidareutvecklas. Det kommuncentrala stödet avseende informations- och kommunikationsinsatser ska förstärkas.

Kommunstyrelsen ska

- fastställa direktiv för en utredning vars syfte är att, i samverkan med berörda nämnder, utöka de allmännyttiga bostadsbolagens ansvar för att åstadkomma social och ekonomisk utveckling i eftersatta delar av ytterstaden.

Berörda facknämnder och bolagsstyrelser ska

- förstärka sin medverkan i de lokala utvecklingsprocesserna.

Under Budget och ägardirektiv 2006 för koncernen Stockholms Stadshus AB (S-husAB:3)

- Samverka med bostadsbolagen i tre bolagsspecifika utredningar avseende möjligheten för dessa bolag att ta ett utökat ansvar när det gäller att åstadkomma en positiv social och ekonomisk utveckling i vissa eftersatta stadsdelar.

Berörda facknämnder och bolagsstyrelser ska

- förstärka sin medverkan i de lokala utvecklingsprocesserna.

Under Bostadsbolagen (Bo-bolagen:2)

- samverka med Stockholms Stadshus AB i tre bolagsspecifika utredningar avseende möjligheten för dessa bolag att ta ett utökat ansvar när det gäller att åstadkomma en positiv social och ekonomisk utveckling i vissa eftersatta stadsdelar, i enlighet med de direktiv som kommunstyrelsen fastställer

Stadsdelsförnyelsen, lägesrapport juni 2005 – stadsdelsnämnderna

1. Inledning

Satsningen på Stadsdelsförnyelse pågår i nio av Stockholms stadsdelsnämndsområden under åren 2003-2006. Medverkar gör även de flesta facknämnder och en rad kommunala bolag. Det övergripande syftet är att med gemensamma krafter stimulera utvecklingsarbetet i ytterstaden för att åstadkomma rättvisa uppväxtvillkor och en gynnsam ekonomisk utveckling i alla delar av staden. Syftet sammanfaller således med stadens övergripande integrationspolitiska mål.

Medborgarengagemang och *samverkan* är två centrala begrepp i de riktlinjer för satsningen som kommunfullmäktige fastställde i september 2003 (utl 2003:72). Stadsdelsförnyelsen handlar dels om medborgarnas möjlighet att på allvar delta i lokala utvecklingsprocesser, dels om den kommunala organisationens förmåga att i detta utvecklingsarbete åstadkomma reell samverkan mellan olika verksamhetsområden och olika nivåer.

För att undvika stigmatiserande problemfokusering har fullmäktige slagit fast att satsningen utgår från berörda områdets tillgångar och utvecklingsmöjligheter istället för att peka ut brister och problem. Det lokala utvecklingsarbetet ska baseras på gemensamt formulerade visioner om hur man önskar att närsamhället ska utvecklas på lite längre sikt och på de handlingsplaner som upprättas för att visionen ska kunna förverkligas.

2. Viktiga utgångspunkter för lokalt utvecklingsarbete

Utvärderingar av tidigare satsningar på lokalt utvecklingsarbete i storstadsregioner, exempelvis Ytterstadssatsningen i Stockholm och den nationella Storstadssatsningen, samt motsvarande forskningsarbete inom EU ger viktiga ledtrådar och möjliga nycklar till framgång i det fortsatta arbetet. I beslutet om riktlinjer för Stadsdelsförnyelsen betonar kommunfullmäktige att följande utgångspunkter utgör en viktig grund.

- Lokala projekt utan inbördes sammanhang och utan koppling till ordinarie verksamheter leder inte till varaktig förändring. Samverkan mellan lokala aktörer, kommunen, statliga myndigheter, näringsliv samt föreningsliv och boende måste stödjas och utvecklas långsiktigt.
- En genomtänkt lokal organisation är en förutsättning för att utvecklingsarbetet ska ge resultat. En renodlad projektorganisation innebär att arbetet marginaliseras och inte påverkar det ordinarie arbetet. Effekterna försvinner när projektet läggs ner. Om arbetet å andra sidan helt sammanblandas med ordinarie verksamhet drunknar utvecklingsarbetet i gamla strukturer. Svårigheten ligger i att skapa en organisa-

tion som synliggör utvecklingsarbetet och samtidigt har en fast koppling till ordinarie verksamhet.

- Enskilda stadsdelar kan inte lämnas ensamma med hela ansvaret. Arbetet måste ske i nära samverkan mellan olika nivåer (vertikal samverkan) där varje nivå tar ett tydligt ansvar för sin del i utvecklingsarbetet. Samverkan mellan olika aktörer på det lokala planet (horisontell samverkan) är lika viktig och det måste finnas ett gemensamt ansvarstagande för hela utvecklingsarbetet.
- En tydlig definition och analys av nuläge – behov och utvecklingsmöjligheter – måste ligga till grund för arbetet. Denna analys måste bestå av såväl expertanalyser som analyser från lokala aktörer och boende.
- Lokala utvecklingsprogram bör utarbetas. Dessa får inte bara rada upp ett antal projekt utan måste framför allt beskriva en sammanhållen plan för stadsdelens utveckling, dvs vad olika insatser sammantaget ska uppnå.
- Utvecklingsarbetet måste balansera mellan boendes och lokala aktörers dagliga önskemål och behov och en gedigen kunskap om vilken typ av åtgärder som långsiktigt leder till resultat.
- Ett tydligt stöd från stadsdelsnämndsområdets ledningsnivå krävs för att utvecklingsarbetet ska få genomslagskraft. Lika viktigt är ett tydligt uttalat politiskt stöd och engagemang från såväl lokal som central nivå.
- Den lokala nivån bör ha ett stort inflytande över de medel som avsätts för utvecklingsarbetet och det måste finnas en långsiktigt stabil finansiering. Om den lokala nivån ständigt måste söka utvecklingsmedel från projektfonder kommer detta att inverka negativt på långsiktighet och stabilitet i utvecklingsarbetet.
- Segregation kan inte lösas genom riktade insatser i begränsade geografiska områden som definieras som utsatta. Arbetet måste snarare koncentreras på relationen mellan dessa stadsdelar och det omgivande samhället. Åtgärder i stadsdelarna kommer inte åt grundproblemet. Stadsdelarna saknar möjligheter att påverka avgörande strukturella frågor.

3. Processmålen – ett resultat av tidigare erfarenheter

För att dra nytta av dessa erfarenheter från tidigare satsningar på lokalt utvecklingsarbete har kommunfullmäktige fastställt ett antal mål för de arbets- och utvecklingsprocesser som förväntas pågå inom ramen för Stadsdelsförnyelsen. Målen syftar till att stärka och vidareutveckla det medborgarinflytande och den samverkan mellan olika delar av den kommunala organisationen som är de två hörnstenarna i satsningen.

1. Medborgarnas möjligheter att delta i planerings- och beslutsprocesser och ha ett direkt inflytande över gemensamma angelägenheter ska öka, bl a genom utvecklandet av mötesformer präglade av öppenhet och insyn. Stadsdelsnämnderna är huvudansvariga för detta, men facknämnder och bolag ska aktivt medverka i denna samverkan med de boende.

2. En ökande grad av samverkan mellan samtliga pågående större insatser i ytterstaden ska eftersträvas. Olika satsningar ska kopplas till annat pågående utvecklingsarbete inom Agenda 21, ordinarie verksamheter etc.
3. Tydliga former för samverkan mellan berörda stadsdelsnämnder, facknämnder och bolag ska utvecklas, både på central och lokal nivå.
4. Tydliga former för samverkan mellan olika lokala aktörer ska etableras alternativt vidareutvecklas.
5. Berörda facknämnder och bolag ska i sina verksamhetsplaner utforma egna mål för sin medverkan i Stadsdelsförnyelsens utvecklingsarbete och ange på vilket sätt man inom ordinarie budget avser att medverka i Stadsdelsförnyelsen. Arbetet ska årligen redovisas i nämndernas och bolagens verksamhetsberättelser.
6. Berörda stadsdelsnämnder ansvarar för att lokala framtidsvisioner och handlingsprogram utformas för varje stadsdelsnämndsområde som omfattas av Stadsdelsförnyelsen. Dessa ska utgå från en helhetssyn på ett sammanhållet utvecklingsarbete och beakta både fysiska och sociala utvecklingsfrågor. Arbetet ska involvera olika berörda aktörer både på lokal och central nivå. Boende ska genom framtids-scenarier, framtidsverkstäder eller på annat sätt få möjlighet att aktivt medverka i framtagandet av de lokala framtidsvisionerna och handlingsprogrammen.
7. En särskild plan för regelbundna kommunikationsinsatser gentemot medborgarna ska upprättas inom varje berört stadsdelsnämndsområde. Planen kan med fördel samordnas med övriga kommunikationsplaner och insatser inom stadsdelen.
8. En tydlig lokal organisation ska etableras för det lokala utvecklingsarbetet.

Denna lägesrapport har i hög grad utgått från dessa processmål.

4. Bakgrund och underlag för lägesrapporten

Stadsledningskontorets centrala samordnare för det fortlöpande arbetet med Stadsdelsförnyelsen har under våren 2005 besökt samtliga deltagande stadsdelsförvaltningar för att informera sig om pågående arbete och föra resonemang om hittills gjorda erfarenheter. Samtalen har utgått från ett antal frågeställningar som har tillsänts stadsdelsförvaltningarna i förväg. (Frågeställningarna redovisas i *bilaga 1*, medverkande vid besöken i *bilaga 2*. Frågeställningarna i bifogade pm har även kompletterats – via mail till stadsdelsförvaltningarna – med en fråga om uppföljning och utvärdering av gjorda insatser.) Motsvarande samtal planeras för deltagande fackförvaltningar och bolag, liksom en lägesrapport avseende deras medverkan i satsningen.

Föreliggande rapport omfattar således främst det utvecklingsarbete och de processer som stadsdelsnämnderna och deras förvaltningar ansvarar för. Den baseras på vårens besök och på de dokument (framtidsvisioner, handlingsplaner, redogörelser för insatser mm) som stadsdelsförvaltningarna har redovisat inför besöken. Rapporten utgår även från den information och de synpunkter som fortlöpande inhämtas vid kontakter med stadsdelsförvaltningarnas lokala utvecklingssamordnare liksom med fackförvaltningarnas och bolagens kontaktpersoner. Stadsdelsförvaltningarna har vid flera

tillfällen givits möjlighet att kommentera faktauppgifterna i rapporten och bistått med justeringar och kompletterande upplysningar.

Rapporten bygger enbart på dokument som har upprättats av förvaltningarna och på samtal med representanter för den kommunala organisationen. Inga direkta kontakter har tagits med medborgare eller andra lokala aktörer för att inhämta synpunkter på hur arbetet fortlöper. Däremot pågår redan nu en omfattande vetenskaplig utvärdering av Stadsdelsförnyelsen, genomförd av en grupp forskare vid Mälardalens högskola och Uppsala universitet på uppdrag av Stockholms stad. Utvärderingens slutrapport kommer att lämnas under våren 2007.

Av utrymmesskäl innehåller denna lägesrapport inga detaljerade uppgifter om den stora mängd insatser som pågår inom ramen för satsningen. Sådan information, liksom närmare upplysningar om de utvecklingsprocesser som pågår lokalt, återfinns på stadsdelsförvaltningarnas hemsidor; se www.stockholm.se.

5. Sammanfattande kommentarer

- Det händer mycket och på bred front. Totalt pågår mer än 250 insatser; några har redan hunnit avslutas. Merparten av insatserna har utarbetats av lokala arbetsgrupper. Tillsammans med de framtidsverkstäder som har genomförts och de öppna möten, temamöten och som hålls mer eller mindre regelbundet i samtliga områden innebär detta att ett stort antal medborgare, tjänstemän, förtroendevalda, föreningar och andra lokala aktörer medverkar i de lokala utvecklingsprocesserna.
- Det finns inget direkt samband mellan budgetens storlek och antalet insatser. I vissa stadsdelsnämndsområden genomförs en stor mängd insatser, i andra områden med ungefär lika stor budget har nämnden istället valt att satsa på ett fåtal men mer omfattande insatser.
- Nämnderna har i varierande omfattning lyckats anlägga ett långsiktigt helhetsperspektiv, med en gemensamt framtagna framtidsvision, en handlingsplan för att förverkliga visionen och tydliga kopplingar mellan vision, plan och de konkreta insatser som genomförs. Samtliga nämnder som har fastställt lokala mål gör kopplingar mellan dem och de olika insatser som genomförs. Detta sätt att bedriva ett metodiskt lokalt utvecklingsarbete tar tid att etablera.
- Nämnderna och förvaltningarna har valt delvis mycket olika sätt att organisera arbetet, involvera medborgare, prioritera bland olika förslag osv. De flesta – men inte alla – genomför regelbundna öppna möten där generella utvecklingsfrågor och specifika förslag till insatser diskuteras. Öppna möten används för att presentera förslag och ta ställning till dem men inte för att ställa olika förslag mot varandra. Prioriteringar görs istället antingen av förvaltningens styrgrupp eller direkt av nämnden. Somliga förvaltningar är själva mycket aktiva när det gäller att initiera åtgärder, andra avstår helt från den möjligheten (i vissa fall pga beslut från nämnden).

- Med hjälp av strategiskt placerade utvecklingssamordnare, styrgrupper där (med ett undantag) både stadsdelsdirektör och verksamhetschefer ingår, kontaktpersoner, nätverk och andra insatser har samtliga förvaltningar etablerat nära samverkan mellan Stadsdelsförnyelsen och ordinarie verksamheter.
- Graden av helhets- och långtidsperspektiv (röd tråd) och koppling till nämndens övergripande verksamhetsmål tycks ofta stå i omvänt förhållande till graden av medborgarinitiativ. I de områden där man har ett starkt fokus på att uppmuntra medborgarförslag är det ofta svårare att se den röda tråden, medan antalet renodlade medborgarinitiativ ofta är färre i de områden där nämnden betonar helhetsperspektivet. Undantag finns, och oavsett om medborgarfokus eller helhetsperspektiv är den dominerande inställningen så är strävan att förankra förslag och planerade insatser bland medborgare och lokala aktörer stark hos samtliga nämnder och förvaltningar.
- Flera förvaltningar har förstärkt utvecklingsarbetet genom att komplettera utvecklingssamordnartjänsterna med en eller flera projektanställningar som ansvarar för speciella insatser, målgrupper eller geografiska områden. Mycket görs för att mobilisera fler boende och lokala aktörer, både via ordinarie verksamheter, befintliga nätverk, traditionella kanaler och nya kontaktformer. I nästan alla områden är ungdomar en uttalat viktig målgrupp.
- Somliga satsar mycket aktivt på marknadsföring (genom mässor, utställningar, broschyrer od), för andra återstår det fortfarande att utveckla den sortens kommunikationsarbete. Få använder möjligheten att utnyttja populärt utformade årsrapporter för att marknadsföra arbetet och locka fler att delta. Alla stadsdelsförvaltningar informerar mer eller mindre omfattande och metodiskt på sina hemsidor om möten, arbetsgrupper, nämndbeslut osv. Några publicerar och distribuerar regelbundna nyhetsbrev.
- Den bild stadsdelsförvaltningarna förmedlar när det gäller samverkan med deltagande bolag och fackförvaltningar är att fastighetsbolagen generellt är aktiva men oftast utan att sträva efter reell samverkan med stadsdelsförvaltningar, medborgare och andra. Övriga bolag är aktiva eller passiva i varierande grad i olika områden. De flesta fackförvaltningar är passiva och deltar oftast först när de bjuds in; dock finns undantag. Det är mycket ovanligt att fackförvaltningar bidrar till finansieringen av insatser.

6. Hittillsvarande arbete och dagsläge

6.1 Lokala strukturer, arbets- och beslutsprocesser

Här redovisas stadsdelsnämndsvis arbetets geografiska omfattning, hur respektive nämnd och förvaltning har valt att organisera stödfunktionen och kopplingen till ordinarie verksamheter, hur medborgare och lokala aktörer inbjuds och uppmuntras att delta samt hur förslag utarbetas och beslut fattas.

ENSKEDE-ÅRSTA

geografisk omfattning	Östberga (ej Enskedefältet, Enskede Gård, Dalen, Gamla Enskede, Johanneshov, Stureby, Årsta).
lokal stödfunktion / utvecklingssamordnare	En tjänst 75% heltid placerad inom avdelningen Förskola & Skola.
samordning med ordinarie verksamheter	Utvecklingssamordnaren samarbetar med en grupp handläggare från avdelningarna för Information, Kultur, Barn & Ungdom. Handläggarna avsätter 25% heltid för detta. Samarbete sker även med näringslivslotsen.
styrgrupp, referensgrupp ed	Styrgrupp bestående av fyra förtroendevalda från sdn (två från majoriteten, två från oppositionen), stadsdelsdirektören, avdelningscheferna för Förskola & Skola, Socialtjänst och Administration. Dessutom följs arbetet av nämndens demokratiberedning.
öppna möten	Två gånger per halvår, dessutom diverse temamöten.
arbetsgrupper	Arbetsgrupper bildas kring förslag till insatser, för närvarande finns en handfull grupper.
insatser för att nå nya grupper och engagera fler medborgare	Ungdomspott kopplad till ungdomslotsen och ungdomsrådet; lokala näringsidkare inbjudna till möte; matmingel på fritidsgården; teater; minienkät vid Östbergadagen; boendeenkät; biblioteket en ny mötesplats.
från idé till genomförande	Fyra prioriterade åtgärdsområden bestämdes vid visionsmöte i februari 2004, där även ett antal förslag på insatser listades. Förslag väcks fortlöpande (bl a i de två enkäterna) och bearbetas av arbetsgrupper i samarbete med förvaltningen. Styrgruppen avgör vilka förslag som förs vidare till nämnden.

FARSTA

geografisk omfattning	Fagersjö, Farsta, Farstanäset, Farsta strand, Gubbängen, Hökarängen, Larsboda, Sköndal, Svedmyra och Tallkrogen, dvs hela stadsdelsnämndsområdet.
lokal stödfunktion / utvecklingssamordnare	En tjänst 100 % heltid placerad inom sektionen Teknik & Miljö, dessutom ägnas ca 50% av en heltids utvecklingssekreterartjänst inom sektionen Administration & Upphandling åt samordning och administration samt deltagande i arbetsgrupper och processer.
samordning med ordinarie verksamheter	Sektionschefen för Teknik & Miljö samordnar; verksamheterna har kontaktpersoner i de arbetsgrupper

	som bearbetar framlagda förslag och ansvarar för genomförande av insatser som berör dem
styrgrupp, referensgrupp ed	Styrgrupp bestående av stadsdelsdirektören och cheferna för Kansli & Personal, Förskola, Skola, Fritid & Kultur samt Individ- & Familjeomsorg; träffas ca var tredje vecka.
öppna möten	Regelbundna samverkansmöten i stadsdelarna, årsvisa stormöten för hela stadsdelsnämndsområdet.
arbetsgrupper	Arbetsgrupper bildas kring förslag till insatser; för närvarande finns ca 20 grupper.
insatser för att nå nya grupper och engagera fler medborgare	Uppsökeri bland näringsidkare och föreningar; diskussionsforum i form av e-postkedja; framtidsverkstäder på en fritidsgård; utvecklingen av Högdalstoppen lockar många ungdomar; satsningen på ”Ungas röst i Farsta” där en ungdomslots arbetar tillsammans med ungdomar för att utveckla nya former för inflytande (t ex en community-IT-plattform och nätverk för elevråd och kamrattstödare vid de olika skolorna); diskussion med enhetscheferna om insatser i de olika stadsdelarna har lett till att fler medborgare och föreningar kommer i kontakt med förvaltningen.
från idé till genomförande	Utvecklingssamordnaren och utvecklingssekreteraren samlar in förslag från boende, tjänstemän, företag, föreningar od. Arbetsgrupper bildas för att bearbeta tillsammans med utvecklingssamordnaren eller -sekreteraren samt ansvarig från berörd sektion inom förvaltningen. Styrgruppen avgör vilka förslag som förs vidare till nämnden. Vid samverkans- och stormöten rapporteras om vilka insatser nämnden ska behandla och vilka den har beslutat om.

HÄSSELBY-VÄLLINGBY

geografisk omfattning	Hässelbygård, Grimsta och Smedshagen högst prioriterade, därefter Råcksta, Vällingby och Hässelbystrand. Insatser kan även omfatta andra stadsdelar eller hela stadsdelsnämndsområdet, dvs även Hässelby Villastad, Kälvesta, Nälsta och Vinsta.
lokal stödfunktion / utvecklingssamordnare	En tjänst 100% heltid placerad inom avdelningen Stadsdelsmiljö & Teknik.
samordning med ordinarie verksamheter	Utvecklingssamordnaren samverkar med övriga förvaltningen och ofta involveras flera verksamheter i arbetet med en insats. När specifika insatser berör

	olika delar av förvaltningen utses praktiskt ansvariga kontaktpersoner vid medverkande avdelningar(ar).
styrgrupp, referensgrupp ed	Styrgrupp bestående av utvecklingssamordnaren samt de tre avdelningscheferna för Barn, Ungdom & Skola, Individ & Familj – Barn & Ungdom – Arbete & Bistånd respektive Stadsdelsmiljö & Teknik rekommenderar vilka förslag som ska genomföras. Dessa förslag passerar även ledningsgruppen som består av stadsdelsdirektören och samtliga avdelningschefer innan de går till nämnden för beslut.
öppna möten	2-3 stadsdelsvisa samrådsmöten per halvår; tar ställning till förslag, får rapporter om nämndens beslut samt om uppföljningar och utvärderingar av pågående insatser.
arbetsgrupper	Arbetsgrupper bildas kring insatser och avslutas när insatsen genomförs eller hittar nya idéer att bearbeta; för närvarande ca 30 grupper.
insatser för att nå nya grupper och engagera fler medborgare	En tjänst 50% heltid avsatt för att utveckla de lokala nätverken i Grimsta; utvecklingssamordnaren har mycket kontakter med ungdomar i skolorna och på fritidsgårdarna; mycket medborgarkontakter även i andra sammanhang och med olika föreningar och grupperingar; informationsspridning vid festivaler, öppna möten, informationsmöten och andra aktiviteter som sker inom ramen för Stadsdelsförnyelsen; kontakter med lokala nätverk som engagerar sig i respektive stadsdel.
från idé till genomförande	Vid ett upptaktsmöte i okt 2003 gjordes en inventering av intressen och behov. Med utgångspunkt från detta bildades arbetsgrupper (såväl intressegrupper som geografiska). Förslag till insatser beskrivs av arbetsgrupper och enskilda (med stöd av en checklista) och lämnas till utvecklingssamordnaren; utvecklas av arbetsgrupperna i samråd med utvecklingssamordnaren; färdiga förslag skickas ut inför det samrådsmöte där de presenteras av förslagsställaren och antas eller avvisas. Styrgruppen prioriterar och kan föreslå justeringar, därefter passerar samtliga förslag (dvs även de som har avvisats av både samrådsmötet och styrgruppen) ledningsgruppen innan de förs vidare till nämnden för beslut. Stadsdelsnämnden har beslutat att tjänstemän inte får lägga förslag.

KISTA

geografisk omfattning	Akalla, Husby, Kista dvs hela stadsdelsnämndsområdet.
lokal stödfunktion / utvecklingssamordnare	Två tjänster 100% heltid, den ena placerad inom avdelningarna Integration, Arbetsmarknad & Kultur och Skola, Förskola & Fritid, den andra inom avdelningen Fastighet, Teknik & Miljö.
samordning med ordinarie verksamheter	Avdelningen Integration, Arbetsmarknad & Kultur har samordningsansvar. Avdelningen Personal & Kommunikation bidrar med informationsinsatser. Stor tonvikt läggs vid att samordna planer och insatser med såväl stadsdelsnämndens som kommunfullmäktiges övergripande mål och uppdrag.
styrgrupp, referensgrupp ed	Samordningsgrupp bestående av stadsdelsdirektören, avdelningscheferna för Integration, Arbetsmarknad & Kultur, Fastighet, Teknik & Miljö samt Skola, Förskola & Fritid samt utvecklingssamordnarna.
öppna möten	Öppna möten – Kista rådslag – hålls minst fyra gånger per år för att diskutera lokalt utvecklingsarbete inom ramen för Stadsdelsförnyelsen.
arbetsgrupper	Arbetsgrupper bearbetar förslag på åtgärder tillsammans med utvecklingssamordnarna eller representanter från berörda verksamheter. För närvarande finns ca 25 grupper. En del tematiska arbetsgrupper finns kvar från de framtidsverkstäder som genomfördes tidigare tillsammans med Rinkeby och Spånga-Tensta.
insatser för att nå nya grupper och engagera fler medborgare	Stadsdelsvandringar för att nå fler och samtidigt få in konkreta förslag på förbättringar i närmiljön; många insatser för och med ungdomar; mässa där de flesta insatser och samarbetspartners presenterades.
från idé till genomförande	Förslag lämnas till utvecklingssamordnarna, bereds av dem i nära samråd med arbetsgrupper, nätverk och/eller berörda boende. Samordningsgruppen avgör vilka förslag som ska föras vidare till nämnden.

RINKEBY

geografisk omfattning	Hela Rinkeby.
lokal stödfunktion / utvecklingssamordnare	En tjänst 100% heltid placerad inom avdelningen Kultur & Medborgarservice.
samordning med ordinarie verksamheter	Samarbete med förvaltningens projektsamordningsgrupp (tidigare framtidsgrupp) bestående av represen-

	tanter från Individ & Familjeomsorg, Förskola, Skola, Äldreomsorg, Arbetsmarknad & Näringsliv, Kultur & Medborgarservice, Gatu- & Parkmark samt Agenda 21.
styrgrupp, referensgrupp ed	Styrgrupp bestående av stadsdelsdirektören samt cheferna för Individ & Familjeomsorg, Förskola, Äldreomsorg, Arbetsmarknad & Näringsliv, Bredbyskolan, Rinkebyskolan och Knutbyskolan samt Budget & Controllerstaben.
öppna möten	Samrådsmöten hålls en vecka före varje nämndsammansamtråde där förslag till insatser ska behandlas. Diskuterar både allmänna frågor och aktuella förslag till nämnden.
arbetsgrupper	Arbetsgrupper bildas kring förslag till insatser; för närvarande finns omkring 30 grupper.
insatser för att nå nya grupper och engagera fler medborgare	Stadsdelsförnyelsen inleddes med att två uppsökare anställdes och fick i uppdrag att samtala med så många invånare som möjligt för att samla synpunkter och förslag på stadsdelens fortsatta utveckling; uppsökarna arbetar nu framför allt med att nå fler ungdomar. En enkätundersökning har genomförts. Medborgare uppmuntras att vara delaktiga på sina egna villkor, i sin egen vardag, t ex genom vardagliga kontakter med verksamheterna och genom brukarråden. Jämställdhetsperspektiv redovisas i varje tjänsteutlåtande om insats.
från idé till genomförande	Resultatet av den uppsökande verksamhet som inleddes satsningen sammanställdes och utgör nu basen för det fortsatta arbetet. Ytterligare en utgångspunkt är det framtidsscenarioarbete som tidigare har genomförts gemensamt i Rinkeby, Kista och Spånga-Tensta inom ramen för Storstadssatsningen. Förslag till insatser lämnas till utvecklingssamordnaren av enskilda medborgare eller föreningar och bearbetas vidare av arbetsgrupper där även förvaltningen deltar. Projekt-samordningsgruppen deltar i beredningen av ärenden; förvaltningen samråder även med nämndens informations- och demokratiutskott samt med dess arbetsmarknadsutskott. Styrgruppen avgör vilka förslag som ska föras vidare till nämnden. Stadsdelsnämnden har beslutat att tjänstemän inte får lägga förslag.

SKARPNÄCK

geografisk omfattning	Hammarbyhöjden Björkhagen, Enskededalen, Kärrtorp, Bagarmossen, Pungpinan, Skarpnäcksfältet, Flaten, Orhem, Skrubba, dvs hela stadsdelsnämndsområdet.
lokal stödfunktion / utvecklingsamordnare	En tjänst 100% heltid placerad i staben.
samordning med ordinarie verksamheter	En tjänst 50% heltid inom enheten Medborgarservice ansvarar för tekniska insatser; ansvarig från berörd avdelning utses för varje insats; insatser samordnas så mycket som möjligt med ordinarie verksamhet.
styrgrupp, referensgrupp ed	Beredningsgrupp bestående av utvecklingsamordnaren samt administrativa chefen och ekonomichefen. Styrgrupp bestående av hela ledningsgruppen, dvs stadsdelsdirektören, administrativa chefen, ekonomichefen samt verksamhetscheferna för Förskola & Skola, Individ & Familj, Handikappomsorg samt Äldreomsorg.
öppna möten	Förekommer ej stormöten eller andra former av öppna möten.
arbetsgrupper	Arbetsgrupper bildas kring förslag till insatser; för närvarande finns ca tio grupper.
insatser för att nå nya grupper och engagera fler medborgare	Ungdomsrådet är engagerat i många insatser, har blivit mer aktivt på det sättet; förvaltningen har särskilda kontakter med en romsk grupp; insatser för ökad integration genomförs tillsammans med boende i Björkhagen.
från idé till genomförande	Förslag lämnas till utvecklingsamordnaren, beredningsgruppen prioriterar, godkända förslag utvecklas vidare av arbetsgrupper och förs sedan tillbaka till – i tur och ordning – beredningsgruppen, styrgruppen och nämnden. Beredningsgruppen avgör vilka förslag som förs vidare till styrgruppen som i sin tur avgör vad som förs vidare till nämnden.

SKÄRHOLMEN

geografisk omfattning	Skärholmen, Bredäng, Sätra och Vårberg, dvs hela stadsdelsnämndsområdet.
lokal stödfunktion / utvecklingsamordnare	En tjänst 100 % heltid placerad vid enheten för Stadsmiljö och en projektanställning 75% heltid inom insatsen ”Ungdomens Hus” (som omfattar insatser

	riktade till barn och ungdomar).
samordning med ordinarie verksamheter	Tekniska chefen ansvarig för samordning. Varje avdelning ansvarar för genomförande av insatser som berör den egna verksamheten.
styrgrupp, referensgrupp ed	Styrgrupp bestående av stadsdelsdirektören och cheferna för avdelningarna Barn & Ungdom, Bistånd & Arbete, Vuxenomsorgen, Stadsmiljö, Personal, Ekonomi och Kommunikation & Service.
öppna möten	Förekommer ej öppna möten där förslag presenteras och diskuteras. Däremot hålls tematräffar två gånger per halvår gemensamt med de fyra byalagsstyrelserna och till dessa träffar är även andra medlemmar i byalagen välkomna. När det gäller specifika insatser som rör fysisk upprustning har förvaltningen inbjudit till flera öppna möten, bl a genom annonsering i lokalpressen. (Tillsammans med polisen genomför stadsdelsförvaltningen även öppna möten – Stadsdelsforum – på temat Trivsel och trygghet en gång per halvår i varje stadsdel. Vid dessa tillfällen kan även frågor som rör Stadsdelsförnyelsen komma upp.)
arbetsgrupper	Arbetsgrupper bildas kring förslag till insatser; för närvarande finns drygt tio grupper.
insatser för att nå nya grupper och engagera fler medborgare	En projektledare är anställd för att samordna och utveckla insatser som riktar sig till unga; uppsökande verksamhet i skolor, på fritidsgårdar och hos etniska föreningar; ungdomspeng som lockat många ungdomar att engagera sig och föreslå insatser; ett ungdomsråd har utsetts av alla gårdsråd och elevråden vid grundskolorna – kommer bl a att ansvara för ungdomspengen och kommer även att ha inflytande mer generellt över förvaltningens satsningar på barn och ungdomar; åtta framtidsambassadörer arbetar uppsökande och träffas regelbundet; byalagens styrelser informerar i sina respektive stadsdelsområden.
från idé till genomförande	Utvecklingssamordnaren samlar in förslag; arbetsgrupper bildas och bereder förslagen tillsammans med utvecklingssamordnaren och representanter från berörd verksamhet samt eventuellt berörda fackförvaltningar; styrgruppen avgör vad som ska föras vidare till nämnden. Under hela processen håller utvecklingssamordnaren kontakt med boende, föreningar och arbetsgrupper för utbyte av information och synpunk-

	ter.
--	------

SPÅNGA-TENSTA

geografisk omfattning	Spånga och Tensta, dvs hela stadsdelsnämndsområdet.
lokal stödfunktion / utvecklingssamordnare	Två tjänster 50% heltid placerade inom avdelningen Integration & Utveckling.
samordning med ordinarie verksamheter	Förvaltningens olika avdelningar finns representerade i de fyra områdesgrupper som har bildats för att leda och samordna arbetet. Uppföljningsformulär används för att underlätta erfarenhetsutbyte och eventuell implementering.
styrgrupp, referensgrupp ed	Stadsdelsdirektören, några avdelningschefer, ansvariga för områdesgrupperna (se nedan) och utvecklingssamordnarna träffas inför varje öppet möte, går igenom de förslag till insatser som har behandlats av områdesgrupperna men gör inga prioriteringar.
öppna möten	Öppna möten – samverkansgruppsmöten – genomförs varje månad, omväxlande i Tensta och Spånga.
arbetsgrupper	Vid ett öppet möte utsågs fyra områdesgrupper: Arbetsmarknadsåtgärder & näringslivsfrågor; Fysisk upprustning, trygghet & trivsel; Språkutveckling & ungdomsfrågor; Kultur, idrott, folkhälsa mm. Områdesgrupperna består av 4-5 personer inklusive representanter från förvaltningens olika avdelningar och har till uppgift att ta emot förslag och bearbeta dem tillsammans med de arbetsgrupper som bildas kring olika förslag till insatser. För närvarande finns ca 30 arbetsgrupper.
insatser för att nå nya grupper och engagera fler medborgare	Information sprids via förvaltningens hemsida, utskick, anslagstavlor och olika nätverk. Förvaltningen samarbetar med det lokala föreningslivet som anses vara väl lämpat att locka fler medborgare att engagera sig genom olika former av öppen verksamhet.
från idé till genomförande	Förslag lämnas in skriftligt tillsammans med en processmall där det bl a beskrivs hur förslaget har arbetats fram och av vem/vilka. Förslag lämnas till utvecklingssamordnarna eller direkt till någon av de fyra områdesgrupperna och utvecklas av arbetsgruppen tillsammans med ansvarig områdesgrupp. Färdiga insatsförslag sänds ut inför de öppna mötena; mötet avgör vilka förslag som ska bifallas och föras vidare till nämnden.

VANTÖR

geografisk omfattning	Bandhagen, Högdalen, Örby, Rågsved och Hagsätra, dvs hela stadsdelsnämndsområdet.
lokal stödfunktion / utvecklingssamordnare	En tjänst 100% heltid och en tjänst 50% heltid, båda placerade vid avdelningen Strategi & Planering.
samordning med ordinarie verksamheter	Förslag till insatser initieras av förvaltningens avdelningar, i samarbete med medborgarna, eller direkt av föreningar eller enskilda. Berörd(a) avdelning(ar) ansvarar för genomförande. Ofta leds arbetet med en specifik insats av projektledare som anställs av förvaltningen. Rapport- och uppföljningsformulär används för att underlätta erfarenhetsutbyte och eventuell implementering.
styrgrupp, referensgrupp ed	Styrgrupp bestående av förvaltningsledningen, dvs stadsdelsdirektören och cheferna för Ekonomi, Strategi & Planering, Barn & Ungdom, Äldre- & Handikappomsorg samt Individ- & Familjeomsorg.
öppna möten	Förekommer ej öppna möten, däremot periodvis täta möten kring konkreta insatser och frågeställningar, framför allt utifrån den medborgarundersökning som genomfördes hösten 2004. (Förvaltningen genomför också Stadsdelskonferenser, på initiativ av föreningslivet och med teman som föreningarna själva bestämmer. Vid dessa tillfällen kan även frågor som rör Stadsdelsförnyelsen komma upp.)
arbetsgrupper	Arbetsgrupper bildas kring konkreta förslag till insatser; för närvarande finns ca 20 arbetsgrupper.
insatser för att nå nya grupper och engagera fler medborgare	Broschyr med information på fem språk utdelad till alla hushåll. Medborgarundersökning utförd av Demoskop; 1000 intervjuer genomförda på flera olika språk resulterade i ca 500 förslag till åtgärder inom ramen för Stadsdelsförnyelsen. Undersökningen visade även vilka informationskanaler som fungerar bäst när det gäller att skapa dialog med medborgarna. Grafisk profil för Stadsdelsförnyelsens annonser, nyhetsbrev och affischer; nyhetsbrev sänds ut varannan månad. Inom varje insats arbetas uppsökande och i nätverk med medborgare, föreningsliv, näringsliv och organisationer. Flera insatser har som delmål att uppmuntra till ökad delaktighet bland medborgare. Ett samarbete med Ungdomsstyrelsen (LUPP) syftar till att genom

	en enkät ta reda på hur ungdomar i vissa åldersgrupper upplever sin vardag och vilka möjligheter man har att påverka beslutsfattare. Projektet ska resultera i ett handlingsprogram för ökat ungdomsinflytande. (Nämnden är generellt aktiv i demokratifrågor – öppna temamöten, medborgarförslag, nämndärenden på nätet, möte med föreningslivet om hur man kan utveckla formerna för samverkan med föreningarna. Stadsdelskonferenserna – både lokala och ibland för hela stadsdelsnämndsområdet – är ett resultat av mötet med föreningslivet.)
från idé till genomförande	Förvaltningens olika avdelningar och även föreningar och enskilda medborgare lämnar förslag till insatser (enligt en särskild mall) som utgår från dialog med och förankring bland boende; förslagen vidareutvecklas av utvecklingssamordnarna och styrgruppen; alla förslag som följer riktlinjerna förs vidare till stadsdelsnämnden.

Kommentar:

Samtliga stadsdelsförvaltningar har utsett en eller ett par utvecklingssamordnare med uppgift att leda, samordna och administrera den fortlöpande lokala processen. Samordnarna är strategiskt placerade inom respektive förvaltning och har i flera fall även andra arbetsuppgifter med nära anknytning till demokratifrågor och lokalt utvecklingsarbete.

Samtliga stadsdelsförvaltningar har etablerat former för kontakt och samverkan mellan Stadsdelsförnyelsen och förvaltningens ordinarie verksamheter. Det sker främst genom de olika former av styrgrupper som har tillsatts, med undantag för Hässelby-Vällingby bestående av stadsdelsdirektören och en rad (ofta samtliga) verksamhetschefer, och genom att berörda verksamheter deltar i arbetsgruppernas bearbetning av förslag och därefter oftast ansvarar för genomförande av insatserna. Det sker i vissa fall även genom andra nätverk och samordningsgrupper/-funktioner inom förvaltningen.

De flesta förvaltningar genomför regelbundna öppna möten inom ramen för Stadsdelsförnyelsen, där både konkreta förslag och generella frågeställningar kan diskuteras. Skarpnäck, Skärholmen och Vantör avstår från att arrangera den sortens möten; istället hänvisas till temamöten och öppna möten kring specifika förslag till åtgärder. Man betonar också att förvaltningen genomför allmänna öppna möten där även frågor som rör Stadsdelsförnyelsen kan tas upp.

Prioriteringar mellan olika insatser, i de fall detta behövs, görs antingen av förvaltningens styrgrupp eller direkt av nämnden. De regelbundna öppna möten som de flesta

förvaltningar genomför används för att presentera förslag och ta ställning till dem, men olika förslag ställs i princip inte mot varandra vid dessa tillfällen.

I samtliga stadsdelsnämndsområden finns arbetsgrupper som har bildats antingen kring olika konkreta förslag, kring ett geografiskt område eller utifrån deltagarnas intressen för olika tematiska sakområden. I grupperna kan ingå både medborgare och andra lokala aktörer samt tjänstemän från berörda verksamheter. I de arbetsgrupper som bearbetar konkreta förslag till insatser finns kontaktpersoner från berörd(a) verksamhet(er), ibland även från berörd(a) fackförvaltning(ar).

När det gäller att involvera ”nya grupper”, dvs boende och andra lokala aktörer för vilka en inbjudan till ett öppet möte inte är tillräckligt lockande, är i stort sett samtliga förvaltningar mycket aktiva. Vantör och Enskede-Årsta har genomfört omfattande enkätundersökningar för att nå boende och samla in synpunkter på närsamhällets fortsatta utveckling. Rinkeby har tillsatt ett uppsökande team som haft direktkontakt med ett mycket stort antal boende för att samtala kring olika utvecklingsbehov. De flesta förvaltningar arbetar särskilt aktivt för att nå och engagera ungdomar, helt i enlighet med fullmäktiges särskilda betoning av denna grupp. Flera nämnder har skapat en särskild ungdomspott för att locka ungdomar att föreslå insatser och påskynda beslutsprocessen för att nå snabba resultat. Många av de insatser som pågår runt om i stadsdelsnämndsområdena riktar sig också till barn och ungdomar, oavsett om de har finansierats via en ungdomspott eller inte. I Skärholmen pågår bland annat en insats där man samarbetar med ungdomar från Östermalm.

Förvaltningarna förhåller sig på mycket olika sätt när det gäller möjligheten att ta egna initiativ och samverka med ordinarie verksamheter. Stadsdelsnämnderna i Hässelby-Vällingby och Rinkeby har beslutat att tjänstemän från respektive förvaltning inte får lämna förslag till insatser. I Vantör är det tvärtom framför allt de olika verksamheterna som föreslår insatser, och även i Kista och Skarpnäck är förvaltningen mycket aktiv i detta avseende. (Kommunfullmäktige anger i sitt beslut om riktlinjer att såväl medborgare, tjänstemän, förtroendevalda och andra lokala aktörer kan föreslå insatser, detta för att ta vara på allas erfarenheter och kompetens i syfte att skapa bästa tänkbara förutsättningar för ett långsiktigt hållbart lokal utvecklingsarbete.)

Stadsdelsnämnderna är i olika grad involverade i det konkreta utvecklingsarbetet. Nämndledamöter deltar ofta vid öppna möten. I några fall följs arbetet på mycket nära håll, exempelvis genom att ledamöter ingår i styrgruppen (Enskede-Årsta) eller genom att ett utskott fungerar som referensgrupp (Enskede-Årsta och Rinkeby).

6.2 Dokument upprättade i enlighet med riktlinjerna

Här redovisas de dokument som medverkande stadsdelsnämnder har antagit i enlighet med de uppdrag som formulerats i kommunfullmäktiges riktlinjer.

Tabell 1

	framtidsvision	lokala mål	handlingsprogram	kommunikationsplan	årsrapport e)
Enskede-Årsta	x b)	x	x	(x) a)	-
Farsta	x b)	x	x	x	-
Hässelby-Vällingby	x	x	x	x	x
Kista	- b)	x	x	x	x
Rinkeby	- b)	x	x	x	x
Skarpnäck	-	x	x	(x)	-
Skärholmen	x b)	-	x	- d)	- c)
Spånga-Tensta	- b)	-	(x)	-	-
Vantör	x	x	x	- d)	-

- a) behandlas av stadsdelsnämnden augusti 2005
b) framtidsscenerierapport upprättad
c) lämnas till stadsdelsnämnden hösten 2005
d) stadsdelsförvaltningen hänvisar till stadsdelsnämndens allmänna kommunikationsplan eller informationsplattform; Vantör hänvisar även till en särskild grafisk profil och nyhetsbrev
e) samtliga stadsdelsnämnder lämnar dessutom en kort årlig rapport i samband med den ekonomiska redovisningen i bokslutet
(x) ej behandlad av stadsdelsnämnden

Kommentar:

Arbetet att ta fram en gemensamt utformad vision för hur man önskar att närsamhället ska utvecklas på lite längre sikt och en handlingsplan för att förverkliga visionen har genomförts på mycket olika sätt i de olika stadsdelsnämndsområdena. På Järvafältet har man byggt vidare på det gemensamma framtidssceneriarbete som genomfördes inom ramen för Storstadssatsningen, men ingen av de tre nämnderna har formulerat en egentlig framtidsvision. Däremot har Kista och Rinkeby antagit mycket genomarbetade handlingsplaner där man också betonar samverkan med ordinarie verksamheter. Några, framför allt Farsta, har mycket konsekvent följt fullmäktiges uppdrag att utarbeta en vision och en handlingsplan innan man fattar beslut om konkreta insatser med tydliga kopplingar till planen. Andra, t ex Hässelby-Vällingby, beslutade om ett antal åtgärder redan innan visionsarbetet påbörjades och kunde således i de fallen inte ange hur insatsen syftade till att förverkliga en gemensam vision. Flera förvaltningar pekar på behovet att snabbt kunna visa på konkreta resultat för att motverka den frustration

och besvikelse som medborgare har givit uttryck för i samband med tidigare satsningar. Hittillsvarande erfarenheter visar att detta sätt att bedriva ett metodiskt lokalt utvecklingsarbete tar tid att etablera.

Framtidsvisionerna är i vissa fall mycket kortfattade, ibland en eller ett par meningar som medvetet har fått karaktären av slogan. De är ibland resultatet av framtidsverkstäder med ett stort antal deltagare; i andra fall har de formulerats av förvaltning eller nämnd utan föregående öppen process. Ett par förvaltningar har inte fastställt lokala mål för arbetet utan pekar i sina handlingsplaner enbart på ett antal åtgärdsområden.

Handlingsprogrammen har mycket olika karaktär. Några beskriver främst hur arbetet har organiserats och vilka åtgärdsområden man valt att fokusera på, andra innehåller målsättningar, tydliga kopplingar till ordinarie verksamhet och dess mål, kommunikationsinsatser inom olika målområden osv.

Alla stadsdelsförvaltningar informerar på en rad olika sätt om det arbete som sker lokalt inom ramen för Stadsdelsförnyelsen. Förvaltningarnas hemsidor är en viktig informationskanal, annonser i lokalpressen en annan. Alla har dock inte upprättat kommunikationsplaner utan hänvisar till förvaltningens allmänna strategi eller policy. Flera förvaltningar uppger att man kommer att förstärka kommunikationsarbetet, inte minst när det gäller att informera om specifika insatser och deras resultat. En annan mycket viktig aspekt är dialogen, inte minst när det gäller att uppmuntra fler medborgare och lokala aktörer att engagera sig i utvecklingsarbetet.

Bara tre av nio förvaltningar författar årsrapporter och dessa används i mycket begränsad utsträckning i det lokala kommunikationsarbetet, trots att en populärt utformad och kortfattad årsrapport skulle kunna vara ett bra informationsredskap. Även denna aspekt av satsningen kommer att utvecklas.

Spånga-Tensta har inte upprättat något av dokumenten. (Ett kortfattat handlingsprogram finns men har inte behandlats av nämnden.) Däremot har man en mycket omfattande verksamhet med väl förberedda och dokumenterade öppna möten. Man har också tydliga formulär för beskrivning av förslag på insatser, uppföljning och utvärdering samt planer för eventuell implementering i ordinarie verksamhet.

6.3 Övriga insatser som genomförs i enlighet med riktlinjerna

Här redovisas de övriga åtgärder som medverkande stadsdelsnämnder genomför i enlighet med de uppdrag som formulerats i kommunfullmäktiges riktlinjer.

Tabell 2

	lokal stöd- funktion	regelbundna öppna mö- ten	arbets- grupper	insatser för att nå nya grup- per	initiativrätt för alla
Enskede-Årsta	x	x	x	x	x
Farsta	x	x	x	x	x
Hässelby- Vällingby	x	x	x	x	- a)
Kista	x	x	x	x	x
Rinkeby	x	x	x	x	- a)
Skarpnäck	x	- c)	x	-	x
Skärholmen	x	- b, c)	x	x	x
Spånga-Tensta	x	x	x	-	x
Vantör	x	- b, c)	x	x	x

- a) tjänstemän har ej rätt att föreslå insatser
b) förvaltningens allmänna öppna möten behandlar ibland även Stadsdelsförnyelsefrågor
c) förvaltningen hänvisar istället till temamöten

Tabell 3

	samverkan inom för- valtningen	former för sam- verkan med fackförvaltning- ar och bolag	former för samverkan med lokala aktörer	uppfölj- ning, ut- värdering
Enskede-Årsta	x	kuf, SveBo	främst förening- ar	x
Farsta	x	x	främst förening- ar	x
Hässelby- Vällingby	x	CK	föreningar	x
Kista	x	-	främst förening- ar	x
Rinkeby	x	-	lokala BRÅ	x
Skarpnäck	x	-	föreningar	x
Skärholmen	x	x a)	byalag	- b)
Spånga-Tensta	x	x a)	föreningar	x
Vantör	x	-	föreningar	x

- a) med (vissa) bolag; ej enbart Stadsdelsförnyelsefrågor
b) en samlad uppföljning kommer att lämnas till stadsdelsnämnden under hösten 2005

Kommentar:

Den samverkan mellan olika delar av den kommunala organisationen som är en grundläggande målsättning för satsningen förekommer i ganska begränsad omfattning. Fackförvaltningar deltar oftast först efter direkt inbjudan från stadsdelsförvaltningarna och det handlar då främst om medverkan vid genomförandet av specifika insatser. Farsta uppger att man har formaliserat sitt samarbete med berörda fackförvaltningar och bolag genom regelbundna sammankomster kring frågor som rör Stadsdelsförnyelsen medan andra istället utnyttjar de former för kontakter som man eventuellt har etablerat sedan tidigare.

Flera förvaltningar, t ex Kista och Rinkeby, har utarbetat mallar som används när man gör skriftliga överenskommelser om samverkan med föreningar och andra externa aktörer. Även mallar för samverkan med fackförvaltningar samt för uppföljning och utvärdering har utarbetats lokalt och spridits som goda exempel mellan förvaltningarna.

6.4 Samverkan med andra förvaltningar och bolag

Här anges vilka övriga förvaltningar samt kommunala bolag som stadsdelsförvaltningarna uppger att man har någon form av samarbete med inom ramen för Stadsdelsförnyelsen.

Tabell 4

	stadsdelsförvaltningar	fackförvaltningar a)	bolag b)
Enskede-Årsta	- c)	gfk, kuf, smf	SveBo, SISAB
Farsta	Vantör	gfk, idf, kuf, sbk, smf	SveBo, FamBo, Sth-hem, SISAB, nlk
Hässelby-Vällingby	Spånga-Tensta	gfk (mk), idf, kuf, sbk	SveBo, FamBo, Sth-hem, CK, SISAB
Kista	Spånga-Tensta, Rinkeby	gfk, idf, kuf, smf	SveBo, FamBo inkl Servicehus, SISAB, Stadsteatern
Rinkeby	Kista	gfk, idf, kuf	SveBo, FamBo, Sth-hem, CK
Skarpnäck	Enskede-Årsta c)	gfk, kuf, sbk, smf	SveBo, Sth-hem, nlk
Skärholmen	Östermalm	gfk (mk, tk, fsk), idf, kuf, sbk, smf	SveBo, FamBo, Sth-hem, CK, SISAB, Stadsteatern, nlk

Spånga-Tensta	Kista, Hässelby-Vällingby	gfk, idf, kuf, smf	SveBo, FamBo, CK, SISAB
Vantör	Farsta	gfk (fsk), idf, kuf, sbk, smf, utbf	SveBo, FamBo, Sth-hem, SISAB, nlk

- a) Fullmäktiges uppdrag att medverka har gatu- och fastighetskontoret (numera fastighets- och saluhallskontoret, markkontoret och trafikkontoret), idrottsförvaltningen, kulturförvaltningen, miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, stadsmuseiförvaltningen och utbildningsförvaltningen.
- b) Fullmäktiges uppdrag att medverka har Svenska Bostäder, Familjebostäder, Stockholmshem, CentrumKompaniet, SISAB, Stadsteatern och Näringslivskontoret. För fastighetsbolagens del avgörs graden av medverkan delvis av bolagens fastighetsbestånd i respektive stadsdelsnämndsområde.
- c) Avser insatsen ”Södra Alliansen” som finansieras inom ramen för Stadsdelsförnyelsen i Skarpnäck, däremot inte i Enskede-Årsta.

Kommentar:

Enligt stadsdelsförvaltningarna är fastighetsbolagen generellt aktiva men oftast utan att sträva efter reell samverkan på det lokala planet. Övriga medverkande bolag är aktiva eller passiva i varierande grad i olika områden.

De flesta fackförvaltningar är passiva och deltar oftast först när de bjuds in. Dock finns undantag – exempelvis nämner många stadsmuseiförvaltningen och kulturförvaltningen som aktiva samarbetspartners och även stadsbyggnadskontoret är mycket engagerat i vissa områden. Det är mycket ovanligt att fackförvaltningar bidrar till finansieringen av insatser.

Det upplevs ofta som ett problem bland stadsdelsförvaltningarna att man ska redovisa övriga förvaltningars och bolags, och särskilt fastighetsbolagens, insatser i sina verksamhetsberättelser eftersom man inte har något formellt mandat att påverka dessa insatser.

6.5 Samverkan med externa aktörer

Här anges vilka ideella föreningar, organisationer, myndigheter, trossamfund, företag och andra externa aktörer som stadsdelsförvaltningarna uppger att man har någon form av samarbete med inom ramen för Stadsdelsförnyelsen. Listan över samarbetspartners gör inte anspråk på att vara komplett och kan dessutom ha förändrats sedan uppgifterna lämnades i maj-juni 2005.

Tabell 5

	samarbetspartners – ideella föreningar	samarbetspartners – övriga
Enskede-Årsta	hyresgästföreningen HSB-förening latinamerikanska föreningen Östberga United (fotbollsförening)	arbetsförmedlingen Årsta Golf
Farsta	LH Sjöfågeln Hökarängens stadsdelsråd Farsta centrums företagarförening- en Larsboda företagargrupp Kulturföreningen Moment Takku Liggey, afrikansk kvinno- förening Fagersjö byalag	Atrium – Farsta centrum
Hässelby-Vällingby	Hässelby seniorer Hesselby byalag D.M.D. (dans, musik, design – ungdomsförening), Cirkusstjärnorna Palles cirkusskola IMR organisation Hässelby ungdom Arabisk-svenska kvinno- föreningen Företagarföreningen Hässelby-gård Lövstas Kyrkhamnsförening Gränslös vänskap Syrianska föreningen Marockanska kvinno- föreningen Föräldraföreningar vid Grimsta- skolan, Hässelbygårdsskolan, Smedshagsskolan, Backluraskolan och Trollbodaskolan. Flera lokala hyresgästföreningar & villaägarföreningar	Vällingby Fritid AB Backlura Fritid AB Hässelby Fritid AB Medborgarhuset Trappan Framtidsfolket AB Vuxenskolan ABF
Kista	Träff 12:an Föreningssam (paraply för ca. 30 lokala föreningar) Järva Fc Järva BK Företagarföreningen i Husby	LIBÄ (information, marknadsföring) lokala BRÅ Fryshuset (Lugna Gatan och Brobyggare) Kungliga Musikhögsko-

	<p>Kvinnokraft Greater Jalalabad Association KFUM-KFUK Stockholms Scoutdistrikt Föreningen Järvajournalen Teaterföreningen Scenkraft AIK Somaliska hemspråks- och läxhjälpföreningen Eritreanska föreningen Nattvandrarerna i Husby Akalla Kista Multimediaföreningen i Husby Föreningen Farhang Husby Hantverkshus Förening PRO Kista Akalla Husby</p>	<p>lan IT-gymnasiet Studieteknikförlaget Orienthälsan KTH/arkitektur</p>
Rinkeby	<p>Nätverk för föräldrar med funktions-hindrade barn Familjebostäders hyresgästförening Huset Friskvården Möllan Järva Journalen Rinkeby International Boxningsklubb Nätverket för ungdomars framtid – NUF Galka utbildning och utveckling Kunskapslyftföreningen Islamiska Kulturcenter Turkisk ungdoms- och IOGT-NTO-föreningen Al-Kowneyn utbildningscentrum Bosnien Hercegovinas förening – ”Vrbas” Soderen Somaliens Horn Humanitära organisation MultiServiceNet - Thomas Balanikas Yacumbe Onuma Noll tolerans mot khat – Ahmed Mo-hamed</p>	<p>Järva närpolis Lokala BRÅ: polisen, företagarföreningen, privata (och kommunala) hyresvärdar</p>

Skarpnäck	Skarpnäckskyrkan Skarpnäcks boxningsklubb Kärntorps scoutkår Skarpnäcks kulturkommitté Sounds of Sweden musikförening Bagarmossens Motor@ IT-klubb Föräldravandrarna i Bagarmossen	Youth Challenge- projektet Lugna Gatan-Fryshuset
Skärholmen	Bredängs UtvecklingsRåd Sätra Samhällsförening Skärholmens byalag Vårbergs Byalag ABF-Skärholmen Johannesdals båtklubb Skärholmens Gårds förening Skärholmens Gårds vänner Fiskarfjärdens Båtklubb Fritidsodlarföreningen Vårbergs scoutkår Mälarhöjdens Scoutkår Kennelklubben Sätra Varv Sätra Båtsällskap Varpaföreningen Varvsarbetarhusföreningen Lyrans båtklubb Hembygdsföreningen Ideella trivselföreningen Kulan Stockholms brevduveförening JKS-basket Somaliska kulturföreningen m fl	Företagarföreningen i Bredäng Mikaelikyrkan Svenska kyrkan Naturvårdsverket Barnboksakademien
Spånga-Tensta	Kvinnocentrum Kvinnojouren Nawawi hjälpförening för somalier Kulturkaféet (Arbetslösas förening på Södra Järva) Hesselby byalag Swiss somaliska kvinnor i Sverige Tensta basket Kulturforum för somalisktalande Järva Folkets Park Spångafolkan	ABF Vuxenskolan Verdandi Spånga Blåband Lokala BRÅ Blå huset – ungdomens hus Skolor och försk i stads- delen Xpandia vision Kulturskolan Tens-

	Syrianska kulturföreningen i Järva Assyriska föreningen Brännpunkt jazz Syrianska föreningen i Stockholm Spånga fotbollsklubb	ta/Kista Baptistförsamlingen New Life Personlig hälsa & utveckling (ek.för.)
Vantör	NAV - Nätverk afrikaner i Vantör Studio 124 Unga Örnar idrottsföreningar hyresgästföreningar bostadsrättsföreningar företagarföreningar föräldraföreningar Röda Korset Afrikanska rådet i Sverige KIC Svea Sträng/Ung utan Pung Rågsveds Samhällsförening SSU Lucidor Förtroenderådet Rågsveds Äldrecentrum Förtroenderådet Hagsätra	Svenska kyrkan arbetsförmedlingen polisen Ungdomsstyrelsen Invandrarverket Wihlborgs Fastigheter Landstinget Örebro universitet LO Lennart Ericsson Fastigheter Svensk Pop studieförbund Svenska Idrottsförbundet

6.6 Ekonomi – förbrukade medel

Här redovisas hur stor del av de medel som är direkt tillgängliga för stadsdelsnämnderna som hittills har in-tecknats genom nämndernas beslut om olika former av insatser. Uppgifterna är inhämtade i juni 2005.

Tabell 6

	planerings- utrymme totalt, mnkr	hittills in-tecknat enligt beslut i sdn, mnkr	hittills in-tecknat, andel av total- summa, %
Enskede-Årsta	7,2 mnkr	2,3 mnkr	32 %
Farsta	35,2	18,4	52
Hässelby-Vällingby	33,0	29,7	90
Kista	36,8	25,9	70
Rinkeby	40,8	24,8	61
Skarpnäck	14,8	12,1	82
Skärholmen	50,4	28,0	56

Spånga-Tensta	40,4	22,2	55
Vantör	36,4	34,0	93
totalt	295,0 mnkr *	197,4 mnkr	67 %

* 5 mnkr har avsatts för övergripande utvärdering samt för stöd till stadsdelsnämnderna

Kommentar:

Sammanlagt genomförs för närvarande ett mycket stort antal insatser – omkring 250 stycken – i de medverkande stadsdelsnämndsområdena. Utöver de insatser som nämnderna redan har fattat beslut om finns planer på ytterligare insatser som i huvudsak tar i anspråk återstående medel. Samtliga förvaltningar uppger att man kommer att förbruka samtliga de pengar som avsatts inom utsatt tidsperiod.

Vanligt förekommande teman är *Barn och ungdom* (avseende både fritid och skola), *Trygghet och trivsel*, *Kultur och fritid*, *Delaktighet* och *Sysselsättning* (antingen med just dessa eller likartade rubriker). Ofta ansluter varje insats till mer än ett tema.

Det finns inget samband mellan mängden tillgängliga medel och antalet pågående insatser. Några nämnder satsar på få men omfattande åtgärder medan andra väljer motsatt strategi. Exempelvis har Farsta och Hässelby-Vällingby tilldelats i stort sett lika stor budget, men medan Farsta stadsdelsnämnd har valt att satsa på omkring tjugo olika insatser så pågår för närvarande mer än dubbelt så många, ca femtio stycken, i Hässelby-Vällingby. I de flesta stadsdelsnämndsområden förekommer en blandning av ett fåtal riktigt omfattande och flera mer begränsade satsningar.

SLUT

Bilagor

- 1) PM – plan för besök hos stadsdelsförvaltningarna våren 2005
- 2) Förteckning över besöken samt medverkande

AID-enheten
finansavdelningen
stadsledningskontoret

Ricardo-Osvaldo Alvarado
tel 508 29 303
Pia Sundqvist
tel 508 29 239

2005-03-01

Stadsdelsförnyelsen

Plan för besök hos stadsdelsförvaltningarna våren 2005

Syfte

I. Att ge stadsledningskontoret en mer detaljerad och fördjupad bild av det arbete som pågår inom ramen för Stadsdelsförnyelsen, främst avseende följande aspekter.

- Pågående och planerade insatser och dess koppling till fullmäktiges riktlinjer samt till stadsdelsnämndens framtidsvisioner och handlingsplaner.
- Lokal organisation.
- Kommunikationsinsatser och arbetet att nå nya grupper.
- Samverkan med fackförvaltningar och bolag.

II. Att utifrån hittillsvarande erfarenheter resonera om vilka förväntningar och behov stadsdelsförvaltningarna har när det gäller stöd och samordning från stadsledningskontoret i det fortlöpande arbetet. Kan den centrala samordnings- och stödfunktionen utvecklas, förbättras?

Medverkande vid samtalen

Det är viktigt att både lokala utvecklingssamordnare och ansvariga för den ekonomiska redovisningen deltar vid samtalen. Stadsdelsförvaltningarna avgör själva vilka som i övrigt ska medverka.

Frågeställningar

1. Stadsdelsnämndens framtidsvision och handlingsplan inklusive nämndens egna mål för satsningen – hur har de utarbetats, hur används de i det fortlöpande arbetet?

2. Riktlinjernas övergripande mål, processmål och kriterier – hur används de i det fortlöpande arbetet?
3. Lokal organisation – vilken form har valts; hur involveras förvaltningen som helhet; hur sker samverkan med deltagande fackförvaltningar och bolag?
4. Vilka mötes- och diskussionsfora och vilka andra arbetsmetoder används i det fortlöpande arbetet? Hur processas konkreta insatser fram; hur sker prioriteringar?
5. Vilka grupper/aktörer är engagerade i dagsläget? Vilka insatser görs för att bredda deltagandet och involvera grupper och individer som inte självmant söker sig till öppna möten od? Vad görs för att nå ungdomar?
6. Kommunikationsplan – hur informeras om det som pågår inom ramen för Stadsdelsförnyelsen; hur sker kommunikationen mellan dem som deltar?
7. Nämndens årliga rapporter – hur utnyttjas och sprids de?
8. Dagsläget och planer t o m 2006 när det gäller konkreta insatser och kostnader för dessa.
9. Enhetlig struktur för redovisning – både avseende ekonomi och beskrivning av insatser. Ytterligare behov av mallar?
10. Behov av förändringar i riktlinjerna?
11. Sist men inte minst: Förväntningar, önskemål och krav på stadsledningskontorets samordnings- och stödfunktion.

Tidsplan

Besöken genomförs snarast möjligt. Respektive stadsdelsförvaltning kontaktar stadsledningskontorets samordnare med förslag på lämpligt datum. Förslagsvis avsätts en förmiddag alternativt en eftermiddag för varje förvaltning.

Underlag för samtalen

Följande dokument utgör underlag för samtalen. Dokumenten lämnas in i elektronisk form snarast möjligt, dock senast två veckor före respektive besök.

- ✓ Framtidsvision
- ✓ Handlingsplan
- ✓ Kommunikationsplan
- ✓ Årsrapporter
- ✓ Lista över planerade, pågående och avslutade insatser, inklusive beräknade/faktiska kostnader

Dokumenterna skickas till pia.sundqvist@stadshuset.stockholm.se.

Stadsdelsförnyelsen.

Lägesrapport juni 2005 - stadsdelsnämnderna

Besök hos stadsdelsförvaltningarna våren 2005 samt medverkande

stadsdels- förvaltning	tid för besök	medverkande
Enskede-Årsta	månd 23 maj kl 13.00-15.30	Ulla Thorslund, direktör Karin Aleberg Lövgren, utv.samordn. Anna Ekhagen, Information Bengt Stenström, Socialtjänst Katharina Norström, Förskola-Skola ~~Leif Fransson, Ekonomi & Stadsmiljö förhinder~~ ~~Ingrid Friberg, Aldreomsorg förhinder~~
Farsta	månd 4 april kl. 09.00-12.00	Gillis Hammar, direktör Jan Runfors, utv.samordn. Marie Eriksson, utv.sekr. Jan Ekman, Teknik & Miljö Marianne Andersson, Ekonomi
Hässelby- Vällingby	torsd 14 april kl 09.00-12.00	Anders Meuller, direktör Eva Tångfeldt, utv.samordn. Sven-Göran Södergren, Stadsdelsmiljö & Teknik Per Lindegren, Ekonomi
Kista	månd 25 april kl 13.00-16.00	~~Elisabeth Törner, direktör förhinder~~ Christina Hermansson, utv.samordn. Liljana Tofilovska, utv.samordn. Susanne Tengberg, Integration, Arbetsmarknad & Kultur Birgitha Sahlin, Skola, Förskola & Fritid Rune Lagerqvist, Fastighet, Teknik & Miljö ~~Sema Ural, Ekonomi förhinder~~ Jan Johansson, utredare Skola

Rinkeby	onsd 11 maj kl 09.30-12.00	Dag Jutfelt, direktör Majlis Karlsen, utv.samordn. Karin Persson-Berg, Kultur & Medborgarservice
Skarpnäck	tisd 10 maj kl 09.00-12.00	Bitte Davidsson, direktör Olle Berggård, utv.samordn. Thomas Lundberg, Ekonomi ~~Nils Erik Högstedt, chef Administration (förhinder)~~
Skärholmen	onsd 6 april kl 13.30-16.00	Jan Johansson, direktör Lena Roth, utv.samordn. Susanna Brolin, utv.samordn. Rune Ney, Stadsmiljö Ilona Toth, Ekonomi
Spånga-Tensta	torsd 26 maj kl 09.00-11.30	Jack Kindberg, direktör Per-Eric Siljestam, utv.samordn. Sirpa Alho, utv.samordn. Gabriel Marawgeh, Integration & Utveckling Ante Hemphälä, Arbetsmarknad & Näringsliv Linda Wikman, Fysisk upprustning, Trivsel & Trygghet Göta Sandin, Språkutveckling & Ungdom ~~Birgitta Carlander, Kultur, Idrott & Folkhälsa förhinder~~
Vantör	onsd 18 maj kl 09.00-12.00	Anna Hörnsten, utv.samordn. Susanne Kurtson, utv.samordn. Anders Lindström, Strategi & Planering Marijana Grahic, Ekonomi Helene Sundberg, Ekonomi